

Lagrådsremiss

Några ändringar som rör gymnasieskolans nationella program och ämnen

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 16 februari 2023

Lotta Edholm

Eva Lenberg
(Utbildningsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

Lagrådsremissen innehåller förslag till ändringar i skollagen (2010:800), som avser gymnasieskolan och gymnasiesärskolan (fr.o.m. den 2 juli 2023 benämnd anpassade gymnasieskolan). Den senare är en skolform för personer med en intellektuell funktionsnedsättning eller en förvärvad hjärnskada.

När det gäller gymnasieskolan föreslås att ämnet naturkunskap införs på teknikprogrammet. Det föreslås också ändringar för naturvetenskaps- och teknikprogrammen som innebär att ämnet matematik delas upp i dels ämnet matematik, dels karaktärsämnet matematik – fortsättning. Dessutom föreslås att hantverksprogrammet upphör som nationellt program och att ett nytt nationellt program, frisör- och stylistprogrammet, införs inom skolformen.

När det gäller anpassade gymnasieskolan föreslås att namnen på två nationella program ändras. Programmet för administration, handel och varuhantering föreslås bli programmet för handel och service, och programmet för fastighet, anläggning och byggnation föreslås bli programmet för fastighet och byggnation.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 juli 2023 och tillämpas på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Därutöver föreslås ett antal övergångsbestämmelser.

Innehållsförteckning

1	Beslut	3
2	Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)	4
3	Ärendet och dess beredning	13
4	Gymnasieskolans och anpassade gymnasieskolans utbildningar behöver följa med i samhällsutvecklingen.....	13
5	Nuvarande bestämmelser	16
6	Matematikämnet i gymnasieskolan ska förändras	19
6.1	Alla gymnasieelever läser matematik.....	19
6.2	Matematikämnet ska delas upp i mindre delar	20
7	Det finns behov av naturkunskap som gymnasiegemensamt ämne inom teknikprogrammet	24
8	Den gymnasiala utbildningen till olika hantverksyrken behöver delas upp i olika utbildningar	25
9	Vissa program i anpassade gymnasieskolan ska byta namn	34
9.1	Nuvarande reglering.....	34
9.2	För att tydliggöra kopplingen till arbetsmarknaden ska två program inom anpassade gymnasieskolan byta namn	35
10	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	37
11	Konsekvenser.....	42
11.1	Vilka är berörda av förslagen?	42
11.2	Konsekvenser för staten	42
11.3	Konsekvenser för kommunerna.....	44
11.4	Konsekvenser för enskilda huvudmän och andra enskilda utbildningsanordnare.....	45
11.5	Konsekvenser för rektorer, lärare och viss annan personal i skolan.....	46
11.6	Konsekvenser för elever	46
11.7	Konsekvenser för jämställdhet och det integrationspolitiska målet	49
11.8	Konsekvenser för Sveriges medlemskap i Europeiska unionen	49
12	Författningskommentar	49
Bilaga 1	Sammanfattning av Statens skolverks redovisning	53
Bilaga 2	Statens skolverks lagförslag	55
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna	64

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800).

2 Förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att bilagorna 1–3 till skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

1. Denna lag träder i kraft den 15 juli 2023.
2. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.
3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.
4. Utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 ska dock efter den 30 juni 2030 fullföljas enligt de bestämmelser som gäller för utbildning som har påbörjats efter den 30 juni 2025.
5. Om en elev, som har påbörjat sin utbildning på hantverksprogrammet före den 1 juli 2025, har rätt att fullfölja utbildningen enligt 16 kap. 40 § kan huvudmannen fullgöra skyldigheten genom att eleven fullföljer utbildningen på motsvarande nya studieväg. Om den nya motsvarande studievägen inte anordnas hos den huvudman där eleven påbörjade utbildningen, har eleven rätt att efter eget val fullfölja den motsvarande nya studievägen hos en annan huvudman som anordnar utbildningen.
6. Ett godkännande enligt 2 kap. 5 § som avser hantverksprogrammet i gymnasieskolan ska upphöra att gälla för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025 ska godkännandet upphöra att gälla senast den 30 juni 2030.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en enskild huvudman, vars godkännande upphör att gälla enligt denna punkt, efter anmälan till Statens skolinspektion ska anses ha ett godkännande för viss inriktning inom frisör- och stylistprogrammet.
7. Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från avgifter enligt 2 kap. 5 d §. Sådana föreskrifter får avse undantag från avgiften för enskilda huvudmän vars godkännande upphör att gälla enligt denna punkt och som behöver ansöka om ett nytt godkännande som huvudman för att kunna fortsätta bedriva motsvarande utbildning.
8. För utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska en enskild huvudman som har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § vilket avser programmet för administration, handel och varuhantering i anpassade gymnasieskolan i stället anses ha ett godkännande för programmet för handel och service.
9. För utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska en enskild huvudman som har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § vilket avser programmet för fastighet, anläggning och byggnation i anpassade gymnasieskolan i stället anses ha ett godkännande för programmet för fastighet och byggnation.

Nationella program

Yrkesprogram

Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Försäljnings- och serviceprogrammet
Hantverksprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Industri tekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

Nationella program

Yrkesprogram

Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Frisör- och stylistprogrammet
Försäljnings- och serviceprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Industri tekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

Poängplan för nationella program i gymnasieskolan**Ämne****Gymnasiepoäng****Gymnasiegemensamma ämnen**

Följande ämnen ska ingå i de nationella programmen med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Yrkesprogram

Svenska eller svenska som andraspråk	300 ¹
Engelska	200 ²
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Historia	50
Samhällskunskap	50
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50

Högskoleförberedande program

Svenska eller svenska som andraspråk	300
Engelska	200
Matematik	100/200/300 ³
Idrott och hälsa	100
Historia	50/100/200 ⁴
Samhällskunskap	100/200 ⁵
Religionskunskap	50
Naturkunskap	100 ⁶

Karaktärsämnen

Ämnen som ger de nationella programmen *dess* karaktär ska ingå i dessa program med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Yrkesprogram1 500/1 600⁷Högskoleförberedande program950/1 050/1 100⁸

Individuellt val och gymnasiearbete

Individuellt val och gymnasiearbete ska ingå i de nationella programmen med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Individuellt val	200
Gymnasiearbete	100

Summa gymnasiepoäng	2 500/2 700/2 800⁹
----------------------------	--------------------------------------

1. Elever på barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet får välja bort 100 gymnasiepoäng. På övriga program får eleverna välja bort 200 gymnasiepoäng.

2. Elever på alla program, utom hotell- och turismprogrammet, får välja bort 100 gymnasiepoäng.

3. Estetiska och humanistiska *programmen* 100, *ekonomi- och samhällsprogrammen* 200 samt *naturvetenskaps- och teknikprogrammen* 300 gymnasiepoäng.

4. Teknikprogrammet 50, *ekonomi-, samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammen* 100 samt estetiska och humanistiska *programmen* 200 gymnasiepoäng.

5. Ekonomiprogrammet 200 och övriga program 100 gymnasiepoäng.

6. Ämnet naturkunskap ingår inte i naturvetenskapsprogrammet *och teknikprogrammet*. I stället ingår som karaktärsämnen biologi, fysik och kemi i naturvetenskapsprogrammet *och fysik och kemi i teknikprogrammet*.

7. Barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet 1 500 och övriga yrkesprogram 1 600 gymnasiepoäng.

8. Ekonomiprogrammet 950, *teknikprogrammet* 1 100 samt estetiska, humanistiska, *samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammen* 1 050 gymnasiepoäng.

9. Högstoleförberedande program 2 500, barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet 2 700 och övriga yrkesprogram 2 800 gymnasiepoäng.

Poängplan för nationella program i gymnasieskolan**Ämne****Gymnasiepoäng****Gymnasiegemensamma ämnen**

Följande ämnen ska ingå i de nationella programmen med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Yrkesprogram

Svenska eller svenska som andraspråk	300 ¹
Engelska	200 ²
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Historia	50
Samhällskunskap	50
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50

Högskoleförberedande program

Svenska eller svenska som andraspråk	300
Engelska	200
Matematik	100/200 ³
Idrott och hälsa	100
Historia	50/100/200 ⁴
Samhällskunskap	100/200 ⁵
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50/100 ⁶

Karaktärsämnen

Ämnen som ger de nationella programmen *deras* karaktär ska ingå i dessa program med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Yrkesprogram1 500/1 600⁷Högskoleförberedande program950/1 050/1 150⁸² Senaste lydelse 2022:275.

Individuellt val och gymnasiearbete

Individuellt val och gymnasiearbete ska ingå i de nationella programmen med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Individuellt val	200
Gymnasiearbete	100

Summa gymnasiepoäng	2 500/2 700/2 800⁹
----------------------------	--------------------------------------

1. Elever på barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet får välja bort 100 gymnasiepoäng. På övriga program får eleverna välja bort 200 gymnasiepoäng.

2. Elever på alla program, utom hotell- och turismprogrammet, får välja bort 100 gymnasiepoäng.

3. Estetiska *programmet* och humanistiska *programmet* 100 gymnasiepoäng, *ekonomiprogrammet*, *naturvetenskapsprogrammet*, *samhällsvetenskapsprogrammet* och *teknikprogrammet* 200 gymnasiepoäng. På *naturvetenskapsprogrammet* och *teknikprogrammet* ingår också som karaktärsämne 100 gymnasiepoäng i ämnet matematik – fortsättning.

4. Teknikprogrammet 50 gymnasiepoäng, *ekonomiprogrammet*, *samhällsvetenskapsprogrammet* och *naturvetenskapsprogrammet* 100 gymnasiepoäng samt estetiska *programmet* och humanistiska *programmet* 200 gymnasiepoäng.

5. Ekonomiprogrammet 200 gymnasiepoäng och övriga program 100 gymnasiepoäng.

6. *Teknikprogrammet* 50 gymnasiepoäng, *ekonomiprogrammet*, *estetiska programmet*, *humanistiska programmet* och *samhällsvetenskapsprogrammet* 100 gymnasiepoäng. Ämnet naturkunskap ingår inte i naturvetenskapsprogrammet. I stället ingår som karaktärsämnen biologi, fysik och kemi i naturvetenskapsprogrammet.

7. Barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet 1 500 gymnasiepoäng och övriga yrkesprogram 1 600 gymnasiepoäng.

8. Ekonomiprogrammet 950 gymnasiepoäng, estetiska *programmet*, humanistiska *programmet* och *samhällsvetenskapsprogrammet* 1 050 gymnasiepoäng samt *naturvetenskapsprogrammet* och *teknikprogrammet* 1 150 gymnasiepoäng.

9. Högskoleförberedande program 2 500 gymnasiepoäng, barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet 2 700 gymnasiepoäng och övriga yrkesprogram 2 800 gymnasiepoäng.

Nationella program i anpassade gymnasieskolan

- De nationella programmen i anpassade gymnasieskolan är
- *Programmet för administration, handel och varuhantering,*
 - Programmet för estetiska verksamheter,
 - *Programmet för fastighet, anläggning och byggnation,*
 - Programmet för fordonsvård och godshantering,
 - Programmet för hantverk och produktion,
 - Programmet för hotell, restaurang och bageri,
 - Programmet för hälsa, vård och omsorg,
 - Programmet för samhälle, natur och språk, och
 - Programmet för skog, mark och djur.

Nationella program i anpassade gymnasieskolan

De nationella programmen i anpassade gymnasieskolan är

- Programmet för estetiska verksamheter,
- *Programmet för fastighet och byggnation*,
- Programmet för fordonsvård och godshantering,
- *Programmet för handel och service*,
- Programmet för hantverk och produktion,
- Programmet för hotell, restaurang och bageri,
- Programmet för hälsa, vård och omsorg,
- Programmet för samhälle, natur och språk, och
- Programmet för skog, mark och djur.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 26 april 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att bl.a. utreda och föreslå hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan (dir. 2018:32). Sistnämnda skolform benämns fr.o.m. den 2 juli 2023 anpassade gymnasieskolan. Utredningen, som antog namnet Betygsutredningen 2018, överlämnade den 17 augusti 2020 betänkandet Bygga, bedöma, betygssätta – betyg som bättre motsvarar elevernas kunskaper (SOU 2020:43). Förslagen i betänkandet låg, efter remittering, till grund för regeringens proposition Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36). Riksdagen beslutade den 23 februari 2022 i enlighet med förslagen i propositionen (bet. 2021/22:UbU7, rskr. 2021/22:156).

Den 16 december 2021 beslutade regeringen ett uppdrag till Statens skolverk att med utgångspunkt i propositionen förbereda för en övergång till ämnesbetyg. Inom ramen för uppdraget kunde myndigheten också lämna förslag till innehållsliga förändringar i nationella program och ämnen om myndigheten bedömde att sådana behöver göras och att det var lämpligt att göra dem i samband med en övergång till ämnesbetyg. Regeringen beslutade samtidigt att Skolverket med utgångspunkt i en hemställan från myndigheten om en översyn av hantverksprogrammet i gymnasieskolan (U2021/00469) skulle lämna förslag till åtgärder som rör detta program.

Skolverket inkom den 16 september 2022, efter en remittering av sina förslag, med en delredovisning av uppdraget om ämnesbetyg och en redovisning av uppdraget om hantverksprogrammet (U2022/03034). I denna lagrådsremiss behandlas de förslag i redovisningarna som avser ändringar i skollagen (2010:800), dock inte det förslag som rör det estetiska programmet.

En sammanfattning av Skolverkets förslag i relevanta delar finns i *bilaga 1*. Skolverkets lagförslag finns i *bilaga 2*. En förteckning över de instanser som Skolverket har remitterat sina förslag till finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttranden som avser de förslag som behandlas i lagrådsremissen finns tillgänglig i Utbildningsdepartementet (U2022/03034).

4 Gymnasieskolans och anpassade gymnasieskolans utbildningar behöver följa med i samhällsutvecklingen

I denna lagrådsremiss lämnar regeringen förslag som gäller gymnasieutbildning inom såväl gymnasieskolan som gymnasiesärskolan. Sistnämnda skolform, som fr.o.m. den 2 juli 2023 byter benämning till anpassade gymnasieskolan, är en skolform som vänder sig till ungdomar som har slutat grundskolan eller grundsärskolan (fr.o.m. den 2 juli 2023 anpassade grundskolan) och som på grund av en intellektuell funktions-

nedsättning eller en förvärvad hjärnskada inte har förutsättningar att uppfylla gymnasieskolans betygsriterier (prop. 2021/22:162, bet. 2021/22:UbU27, rskr. 2021/22:429). Då de förslag till ändringar i skollagen som lämnas i denna lagrådsremiss föreslås träda i kraft den 15 juli 2023 används här den nya benämningen anpassade gymnasieskolan.

Det finns ett behov av att se över utbildningen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan

Gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ge eleverna en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Utbildningarna behöver därför hålla hög kvalitet och ge eleven goda möjligheter att utveckla och fördjupa de kunskaper som behövs. Allteftersom samhället utvecklas behöver utbildningarna uppdateras och följa med i utvecklingen. För att undervisningen ska vara aktuell och meningsfull kan därför förändringar i skolformernas struktur och innehåll behöva göras.

Som framgår av avsnitt 3 har riksdagen beslutat ändringar i skollagen i enlighet med förslagen i propositionen Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36). Ändringarna innebär bl.a. nya principer för betygsättning och att kursbetyg ska ersättas av ämnesbetyg i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. Bestämmelserna om de nya principerna för betygsättning har redan trätt i kraft. Även de nya bestämmelserna om ämnesbetyg har trätt i kraft, men de ska tillämpas först på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Övergången till ämnesbetyg syftar till att ge eleverna bättre förutsättningar än i dag för fördjupat lärande och lärande över tid där betyget ska spegla elevens kunskaper i ämnet som helhet. Reformen innebär bl.a. att samtliga ämnen i skolformerna behöver anpassas till de nya reglerna för betyg. I samband med dessa anpassningar finns det skäl att även göra andra förändringar av utbildningarna som bl.a. behövs med hänsyn till samhällets utveckling.

Elever behöver möjligheter att fördjupa sig i matematik

Matematikämnet är viktigt för elever och för samhället i stort då det bidrar till att bygga den kunskapsgrund som alla elever behöver för vidare studier, för arbete inom vald bransch och för spetskompetens inom framför allt naturvetenskap och teknikvetenskap. Det är därför viktigt att eleverna vågar välja att fördjupa sina studier i matematik inom gymnasieskolan. Övergången till ämnesbetyg innebär att flera kursbetyg ersätts av ett slutligt ämnesbetyg. Då eleverna i många fall får lägre betyg på de nuvarande högre kurserna medför en övergång till ämnesbetyg en ökad risk för att eleverna av oro för att deras betyg ska sjunka väljer att inte läsa mer matematik än nödvändigt på respektive program. Vid övergången till ämnesbetyg behöver matematikämnets konstruktion därför vara sådan så att elever inte tvekar inför att fördjupa sig i matematik på grund av risken för att få sämre betyg.

Elever på teknikprogrammet behöver samma ämnesinnehåll som övriga elever i sin gymnasieutbildning

Samtliga program i gymnasieskolan, utom teknikprogrammet och naturvetenskapsprogrammet, innehåller ämnet naturkunskap. Inom naturvetenskapsprogrammet ingår i stället biologi, kemi och fysik vilka tillsammans kan sägas täcka ungefär samma ämnesområden som naturkunskap. Inom teknikprogrammet ingår dock bara kemi och fysik. Det innebär att undervisningen inom teknikprogrammet inte obligatoriskt innehåller det ämnesområde som naturkunskap motsvarar.

Hantverksprogrammet i gymnasieskolan är alltför brett

Hantverksprogrammet är ett nationellt program i gymnasieskolan där elever kan utbilda sig inom en rad olika hantverksyrken, t.ex. frisör, finsnickare och glasblåsare. Programmets bredd gör att det blir svårt att utforma gemensamma delar i programmet som är relevanta för alla de olika studievägarna. Dessutom har programmet över tid fått en kraftig slagsida mot hår- och skönhetsbranschen där 90 procent av eleverna i år 1 läsåret 2021/22 studerade på inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist. På övriga inriktningar har elevantalet minskat. Mycket tyder på att inriktningarna mot de små hantverken inte blir synliga för potentiella elever med hantverksprogrammets nuvarande utformning. Risken finns därmed att utbildningarna i de traditionella hantverksyrkena som har få eller inga elever i gymnasieskolan helt försvinner.

Anpassade gymnasieskolans program ska vara kopplade till arbetsmarknadens möjligheter och behov

Det är viktigt att anpassade gymnasieskolan förbereder eleverna för ett framtida yrkesliv. Den nuvarande regleringen kan dock i vissa fall ge intrycket av att programmen pekar mot yrken där eleverna normalt inte får arbete, vilket kan skapa förväntningar som inte kan infrias.

Lagrådsremissens disposition

I denna lagrådsremiss lämnas, såvitt gäller gymnasieskolan, förslag om att matematikämnet ska delas upp i mindre delar (avsnitt 6) och att naturkunskap ska föras in som ett gymnasiegemensamt ämne på teknikprogrammet (avsnitt 7). När det gäller hantverksprogrammet föreslås att det ska upphöra som nationellt program och att ett nytt nationellt program, frisör- och stylistprogrammet, ska införas. Det görs vidare bedömningen att övriga inriktningar inom det nuvarande hantverksprogrammet kan tas om hand om på annat sätt (avsnitt 8). När det gäller anpassade gymnasieskolan föreslås att två program ska byta namn (avsnitt 9). Nedan lämnas dock först en redogörelse för gällande rätt (avsnitt 5).

5 Nuvarande bestämmelser

I gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan finns bl.a. nationella program

Utbildningen i gymnasieskolan består i dag av 18 nationella program som är indelade i de två programtyperna yrkesprogram och högskoleförberedande program. I gymnasieskolan finns också utbildning i form av olika introduktionsprogram och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år. I anpassade gymnasieskolan finns nio nationella program. Dessutom finns det individuella program.

Namnen på de nationella programmen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan regleras i bilaga 1 respektive 3 till skollagen (2010:800) och poängplanen för de nationella programmen regleras i skollagen (se nedan), men stora delar av programmens innehåll regleras i gymnasieförordningen, andra förordningar och i föreskrifter meddelade av Statens skolverk (15 kap. 7 §, 16 kap. 5 §, 18 kap. 8 § och 19 kap. 2 § skollagen samt bilagorna 1 och 3 till samma lag).

Målen för de nationella programmen bestäms i examensmål och programmål

För varje nationellt program i gymnasieskolan ska det finnas examensmål som innehåller mål för programmet. För de nationella programmen inom anpassade gymnasieskolan finns i stället programmål. Att det ska finnas examensmål och programmål regleras i skollagen men innehållet i målen finns i förordning (16 kap. 6 § och 19 kap. 5 § skollagen, förordningen [SKOLFS 2010:14] om examensmål för gymnasieskolans nationella program och förordningen [SKOLFS 2013:5] om programmål för gymnasiesärskolans nationella program).

Omfattningen av studierna anges i gymnasiepoäng

Omfattningen av studierna anges i gymnasiepoäng. Poängplanen för nationella program i gymnasieskolan respektive anpassade gymnasieskolan finns i bilaga 2 respektive 4 till skollagen. Utbildningen på samtliga nationella program, förutom yrkesprogrammen i gymnasieskolan, omfattar 2 500 gymnasiepoäng. På yrkesprogrammen i gymnasieskolan kan omfattningen variera mellan 2 500 och 2 800 gymnasiepoäng (16 kap. 19 och 20 §§, 19 kap. 21 § skollagen och bilaga 2 och 4 till samma lag).

Inom de nationella programmen finns inriktningar och särskilda varianter

Inom de nationella programmen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan får det finnas nationella inriktningar som börjar det första, andra eller tredje läsåret. De flesta nationella program inom gymnasieskolan har två eller flera inriktningar, men det finns också några program som inte har inriktningar. Inom anpassade gymnasieskolan finns inte några inriktningar. Vilka inriktningar som ska finnas på programmen regleras i förordning (16 kap. 7, 8 och 10 §§ och 19 kap. 6, 7 och 9 §§ skollagen, 4 kap. 2 § gymnasieförordningen och bilaga 1 till förordningen).

Inom de nationella programmen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan får det även finnas särskilda varianter som börjar det första, andra eller tredje läsåret. Frågan om en särskild variant ska godkännas ska prövas av Skolverket (16 kap. 7 och 9 §§ samt 19 kap. 8 och 9 §§ skollagen och 5 kap. gymnasieförordningen).

Enligt gymnasieförordningen är en särskild variant en utbildning som i vissa delar avviker från vad som annars gäller för bl.a. en nationell inriktning inom ett nationellt program. Avvikelsen i en särskild variant ska omfatta minst 300 gymnasiepoäng eller 300 gymnasiepoäng i anpassad gymnasieskola. På högskoleförberedande program i gymnasieskolan får det även finnas särskilda varianter inom det estetiska området. Utbildningen ska ha en tydlig egen identitet men i huvudsak rymmas inom examensmålet eller programmålet för ett program. För idrottsutbildningar gäller andra bestämmelser (1 kap. 3 § och 5 kap. 1 § gymnasieförordningen).

Skolverket kan fatta beslut om avvikelser från bl.a. examensmål och om riksrekryterande utbildningar

Utöver beslut om särskilda varianter, som beskrivs i avsnittet ovan, får Skolverket enligt skollagen besluta om avvikelser från struktur, innehåll och examensmål respektive programmål för utbildningar på nationella program (16 kap. 13 § och 19 kap. 12 §). Ett sådant beslut som avser en utbildning som anordnas av en offentlig huvudman fattas i samband med beslut om riksrekrytering. Med riksrekrytering avses att det till en viss utbildning i första hand ska tas emot sökande från hela landet. Det är Skolverket som får besluta om riksrekrytering för en viss utbildning. Regeringen får meddela föreskrifter om villkor för att en viss utbildning ska kunna bli riksrekryterande. Ett beslut om riksrekrytering ska ange under vilken tid beslutet ska gälla och hur många platser utbildningen får omfatta (16 kap. 13 § andra stycket och 45 och 46 §§ samt 19 kap. 12 § andra stycket och 37 och 38 §§ skollagen). Beslut om avvikelser från struktur, innehåll och examensmål respektive programmål för utbildningar på nationella program som avser en utbildning som anordnas av en enskild huvudman fattas efter en prövning som motsvarar prövningen av riksrekryterande utbildningar (16 kap. 13 § tredje stycket och 19 kap. 12 § tredje stycket skollagen).

Av förarbetena till ovan nämnda reglering framgår att det finns utbildningar av nationellt intresse som till sitt innehåll och sin struktur inte rymms inom något nationellt program men som ändå bör kunna erbjudas inom gymnasieskolan och att det därför bör finnas olika former av riksrekryterande utbildningar. De riksrekryterande utbildningar som tillåts att avvika från de nationella programmen när det gäller struktur, innehåll och examensmål ska i övriga avseenden behandlas som nationella program, se propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199 s. 92 och 162) samt propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet (prop. 2009/10:165 s. 793).

I 5 kap. 13 § gymnasieförordningen regleras de närmare förutsättningarna för beslut enligt skollagen om att en utbildning får avvika från vad som annars gäller för nationella program i fråga om struktur, innehåll och examensmål eller programmål. Ett sådant beslut får inte innebära avvikel-

ser från den omfattning av de gymnasiegemensamma ämnena som framgår av bilaga 2 till skollagen, dvs. de ämnen som är gemensamma för alla nationella program (se vidare nedan), eller från de gymnasiegemensamma ämnena i anpassad gymnasieskola som framgår av bilaga 4 till samma lag. Skolverket ska besluta om avvikelse från examensmål eller programmål för en viss rikskryterande utbildning om

1. utbildningen till sitt innehåll i allt väsentligt avviker från ett nationellt programs examensmål eller programmål, och
2. det finns synnerliga skäl för avvikelsen och utbildningen ryms inom gymnasieskolans eller anpassade gymnasieskolans kompetensområde.

Egna examensmål finns i dag framtagna för en flygteknikutbildning, en marinteknikutbildning, en utbildning för samiska näringar, en sjöfartsutbildning och en tågteknikutbildning.

Ämnena inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan regleras på flera normnivåer

Av bilaga 2 och 4 i skollagen framgår att det inom de nationella programmen i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ingår

- ämnen som finns i alla de nationella programmen (gymnasiegemensamma ämnen),
- ämnen genom vilka ett program får sin karaktär (karaktärsämnen),
- individuellt val, och
- gymnasiearbete.

När det gäller de gymnasiegemensamma ämnena regleras i de nämnda bilagorna till skollagen dels vilka ämnena är, dels i hur stor omfattning de ska ingå i de olika nationella programmen. När det gäller karaktärsämnena regleras dock enbart omfattningen av dem i skollagen medan vilka de är regleras dels i förordning, dels i föreskrifter meddelade av Skolverket.

Karaktärsämnena förekommer som

- programgemensamma ämnen,
- inriktningsgemensamma ämnen, och
- programfördjupning.

Vilka programgemensamma ämnen som ingår i respektive program framgår av gymnasieförordningen (4 kap. 1 och 1 a §§ gymnasieförordningen och bilaga 1 och 2 till samma förordning). I gymnasieförordningen anges också vilka inriktningar som finns inom respektive nationellt program i gymnasieskolan (bilaga 1). Vilka ämnen som ska ingå i en inriktning regleras i föreskrifter meddelade av Skolverket.

Programfördjupningen inom ett nationellt program är sådana ämnen eller kurser som inom examensmålet eller programmålet kompletterar de gymnasiegemensamma och programgemensamma ämnena. I de fall programmet har en inriktning kompletterar de även de inriktningsgemensamma ämnena. Vilka kurser i vilka ämnen som får ingå som programfördjupning regleras i föreskrifter meddelade av Skolverket. Huvudmannen

beslutar sedan vilka kurser som ska erbjudas som programfördjupning (1 kap. 3 §, 4 kap. 1, 5 och 6 §§ gymnasieförordningen).

Innehållet i ett ämne regleras i en ämnesplan för ämnet i fråga. Ämnesplanerna innehåller en övergripande syftesdel för ämnet som helhet, centralt innehåll och betygskriterier. Ämnesplanerna för de gymnasiegemensamma ämnena inom gymnasieskolan finns i förordning och övriga ämnesplaner beslutas av Skolverket i form av föreskrifter (16 kap. 21 § och 19 kap. 22 § skollagen, 1 kap. 4 § gymnasieförordningen, förordningen [SKOLFS 2010:261] om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena och Statens skolverks föreskrifter för aktuella ämnen.)

6 Matematikämnet i gymnasieskolan ska förändras

6.1 Alla gymnasieelever läser matematik

Ämnet matematik ingår på samtliga nationella program i gymnasieskolan. Som framgår av avsnitt 5 regleras innehållet i ett ämne i en ämnesplan för ämnet i fråga. Ämnesplanerna innehåller en övergripande syftesdel för ämnet som helhet, centralt innehåll och betygskriterier. Ämnesplanen för matematik är gemensam för hela gymnasieskolan. I dag kan en elev läsa olika kurser om sammanlagt 500 gymnasiepoäng i ämnet. Dessutom finns en kurs om 100 gymnasiepoäng, benämnd matematik – specialisering, vilken en elev kan läsa flera gånger med olika innehåll (förordningen [SKOLFS 2010:261] om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena).

Hur mycket matematik en elev ska läsa på ett nationellt program regleras endast delvis i lag och i övrigt i förordning och i föreskrifter meddelade av Skolverket. I poängplanen för de nationella programmen i gymnasieskolan i bilaga 2 till skollagen regleras hur mycket matematik som eleverna på de olika programmen obligatoriskt ska läsa inom ramen för de gymnasiegemensamma ämnena. På yrkesprogrammen samt på estetiska och humanistiska programmen ingår 100 gymnasiepoäng matematik, på samhälls- vetenskaps- och ekonomiprogrammen ingår 200 gymnasiepoäng och på naturvetenskaps- och teknikprogrammen ingår 300 gymnasiepoäng inom ramen för de gymnasiegemensamma ämnena. I poängplanen regleras också det minsta antal gymnasiepoäng som ska avse karaktärsämnen för de nationella programmen, dvs. de ämnen som ger de nationella programmen deras karaktär, samt hur många poäng som ska avse individuellt val och gymnasiearbete.

På samtliga nationella program finns det i dag möjligheter för elever att läsa mer matematik än vad som ingår inom ramen för de gymnasiegemensamma ämnena på utbildningen. Möjligheten att läsa mer regleras dock inte i skollagen utan i föreskrifter meddelade av regeringen och Skolverket. På naturvetenskaps- teknik- och ekonomiprogrammen finns valbara inriktningar som innehåller mer matematik än vad som läses inom det gymnasiegemensamma utrymmet på respektive program. Det är också

möjligt för eleverna att läsa mer matematik inom programfördjupningen och som individuellt val på alla program om huvudmännen erbjuder det (4 kap. 5–7 §§ gymnasieförordningen och bl.a. Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2010:50] om kurser för ekonomiprogrammet).

Riksdagen har, som framgår i avsnitt 3, beslutat om en övergång till ämnesbetyg som syftar till att främja elevers kunskapsutveckling och att de betyg som sätts bättre ska spegla elevers kunskaper. Att ämnesbetyg införs innebär att ett slutligt betyg ska sättas först efter avslutade ämnesstudier i stället för efter varje avslutad kurs. För att eleverna fortlöpande under utbildningens gång ska kunna få en tydlig återkoppling på hur de ligger till ska ämnena vara indelade i en eller flera nivåer och betyg ska sättas efter varje avslutad nivå. Ett betyg på en högre nivå i ett ämne ska ersätta betyg som en elev tidigare har fått på lägre nivåer i ämnet (15 kap. 22 § skollagen). Härigenom skiljer sig ämnesbetyg från kursbetyg. Ett kursbetyg är nämligen ett slutligt betyg som inte kan ersättas av ett annat betyg, även om det sätts innan studierna i ämnet i fråga har avslutats.

6.2 Matematikämnet ska delas upp i mindre delar

Regeringens förslag: I skollagens poängplan för de nationella programmen i gymnasieskolan ska, i fråga om naturvetenskaps- och teknikprogrammen, 100 gymnasiepoäng tas bort från det gymnasiegemensamma ämnet matematik, så att detta ämne omfattar 200 gymnasiepoäng på dessa program. I stället ska 100 gymnasiepoäng i ett nytt ämne, benämnt matematik – fortsättning, läggas till som ett karaktärsämne på programmen.

Statens skolverks förslag överensstämmer delvis med regeringens förslag. Skolverket har remitterat två alternativa förslag som gäller konstruktionen av ämnet matematik i gymnasieskolan. Huvudförslaget innebär att inga ändringar görs i poängplanen i skollagen när det gäller matematikämnet samt att ämnet matematik ska delas upp i tre ämnen vilket regleras på förordnings- och föreskriftsnivå, dels ämnet matematik upp till 400 gymnasiepoäng, dels två nya ämnen som avser fördjupning i matematik om 100 gymnasiepoäng vardera. Det alternativa förslaget innebär att ämnet matematik ska delas i fyra ämnen vilket ska regleras på förordnings- och föreskriftsnivå, dels ett matematikämne upp till 200 gymnasiepoäng, dels ett fortsättningsämne upp till 200 gymnasiepoäng, dels två ämnen som avser fördjupning i matematik om 100 gymnasiepoäng vardera. I det alternativa förslaget, som innebär att det görs sådana ändringar i poängplanen som överensstämmer i sak med regeringens förslag, benämns det nya fortsättningsämnet matematik – analys.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som yttrar sig över förslagen förordar ett matematikämne om 200 gymnasiepoäng och att det införs ytterligare ett ämne som bygger på detta. Detta gäller bl.a. *Luleå tekniska universitet, Högskolan Kristianstad, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Lärande i Sverige* och *Borlänge kommun*. *Luleå tekniska universitet* och *Högskolan Kristianstad* anser att man genom att dela in matematikämnet i flera ämnen kan motverka risken att elever i

gymnasieskolan väljer bort högre nivåer i matematik av oro för att sänka sitt totala betyg i ämnet.

Norrköpings kommun, som inte tydligt förordar något av förslagen, framhåller att ett matematikämne om upp till 400 gymnasiepoäng ökar risken för hög stress hos elever inför betyg på den sista nivån i ämnet.

Universitets- och högskolerådet, *Stockholms universitet* och *Göteborgs universitet* förordar ett matematikämne på upp till 400 gymnasiepoäng. De lyfter dock samtidigt fram att detta riskerar att leda till att färre läser matematik på högre nivåer. *Stockholms universitet* framför att ett större matematikämne stämmer väl med tanken bakom ämnesbetyg.

Lärarnas riksförbund, *Chalmers tekniska högskola* och *Lunds universitet* förordar ett matematikämne om upp till 400 gymnasiepoäng trots att de anser att ett så omfattande matematikämne medför en risk för att elever läser mindre matematik för att undvika att ett lågt betyg på en högre nivå i ämnet sänker ämnesbetyget. För att komma ifrån detta föreslår de i stället olika ändringar av tillträdessystemet till högskolan.

Skälen för regeringens förslag

Det behövs en ny konstruktion för matematikämnet när man inför ämnesbetyg i gymnasieskolan

Elever som läser flera nivåer i ämnet matematik kan uppfatta det som problematiskt att systemet med ämnesbetyg medför att ett betyg på en högre nivå i ämnet ersätter betyg på lägre nivåer. Detta beror på att eleverna i många fall får lägre betyg i de högre kurserna i ämnet matematik. I det nuvarande systemet med kursbetyg är detta inget problem eftersom eleverna behåller det satta betyget även om de läser ytterligare kurser i ämnet. Enligt en analys av matematikbetygen som Skolverket har gjort sker en stadig nedtrappning av betygen som innebär att för varje ny, högre kurs som eleverna läser i ämnet matematik förskjuts betygen nedåt (se SOU 2020:43, s.372). Detta kan enligt Skolverket förklaras av den ökande komplexiteten och abstraktionsnivån i matematikkurserna. Sannolikt kommer betygsutvecklingen i matematik att se ungefär likadan ut i ämnesbetygssystemet vilket kan få till följd att eleverna kan tveka inför att välja utbildningar som i stor omfattning innehåller matematik. Om eleverna får ett lågt betyg på den avslutande nivån i ämnet matematik och därmed i hela matematikämnet försämras nämligen deras möjligheter att konkurrera om högskoleplatser med elever från program där det ingår mindre matematik. Oron för att få ett lågt betyg i ämnet kan också leda till att elever i mindre utsträckning väljer att läsa ytterligare nivåer i matematik utöver de som ingår obligatoriskt på ett program. Det vore olyckligt om eleverna av oro för att få ett lägre betyg på de högre nivåerna väljer att inte fördjupa sig ytterligare i matematik eller undviker att välja ett program som innehåller mycket matematik.

Att en person har godkända betyg om minst 100 gymnasiepoäng i matematik är ett krav för grundläggande behörighet till högskoleutbildning. För vissa högskoleutbildningar ställs också krav på särskild behörighet som omfattar betyg om ytterligare gymnasiepoäng i matematik (16 kap. 27 och 28 §§ skollagen, 7 kap. 5, 5 a och 8 §§ högskoleförordningen [1993:100] och Universitets- och högskolerådets föreskrifter [UHRFS 2019:1] om särskild behörighet). För att bli antagen till tekniska

och naturvetenskapliga utbildningar inom högskolan krävs att eleverna har upp till 400 gymnasiepoäng i matematik. Detta motiveras av att matematikstudier av den omfattningen är helt nödvändiga för att studenten ska kunna tillgodogöra sig utbildningen (7 kap. 8 § högskoleförordningen). Fördjupning i matematik är således viktig såväl för den enskilda eleven som för samhället i stort och för spetskompetens inom framför allt teknik och naturvetenskap då matematikämnet bidrar till att bygga den kunskapsgrund som alla elever behöver för vidare studier och för arbete inom vald bransch.

Om matematikämnet delas i mindre delar minskar risken för att matematik väljs bort

För att minska riskerna för att elever ska välja bort de högre nivåerna i matematik skulle ämnet kunna delas i flera mindre ämnen. Då skulle elever kunna behålla sina betyg i ett grundläggande matematikämne även om de väljer att läsa vidare i ett fortsättningsämne. Som framgår av avsnitt 3 har Skolverket haft i uppdrag att förbereda för en övergång till ämnesbetyg. Skolverket har som en del i detta uppdrag tagit fram förslag till förändringar i utformningen av ämnet matematik. Enligt det förslag som Skolverket förordar ska ämnet matematik delas i fyra mindre ämnen. De första fyrahundra poängen i dagens matematikämne ska bli två ämnen om vardera 200 gymnasiepoäng. Dessutom ska de nuvarande kurserna matematik 5 och matematik – specialisering bli två egna ämnen.

Eftersom konstruktionen av matematikämnet inte regleras i lag utan i förordningen om ämnesplaner för de gymnasiegemensamma ämnena, så påverkar den uppdelning som Skolverket föreslår endast lagstiftningen i mindre utsträckning. På naturvetenskaps- och teknikprogrammen ingår enligt bilaga 2 till skollagen 300 gymnasiepoäng matematik som gymnasiegemensamt ämne. Om de första 200 poängen i dagens matematikämne ska utgöra ett eget ämne behöver det alltså göras en ändring i bilagan som innebär att 100 gymnasiepoäng i ämnet matematik tas bort från regleringen om det gymnasiegemensamma ämnet matematik för naturvetenskaps- och teknikprogrammen. Det behöver i stället regleras i samma bilaga att eleverna på dessa program som karaktärsämnen ska läsa 100 gymnasiepoäng i ett nytt fortsättningsämne i matematik. För att ämnet matematik ska kunna utformas på samma sätt även på de övriga nationella programmen behövs inte någon ändring i bilagan till skollagen då det enligt bilagan endast ingår 100 eller 200 gymnasiepoäng i matematik som gymnasiegemensamt ämne i dessa program. Att eleverna kan välja att läsa ytterligare matematik regleras som tidigare nämnts i förordning.

Om de första 200 poängen i dagens matematikämne blir ett eget ämne skulle det inte innebära att samtliga elever i gymnasieskolan behöver läsa 200 gymnasiepoäng i ämnet utan endast att 200 gymnasiepoäng blir den maximala omfattning som ett ämnesbetyg i matematik kan ha. För den elev som läser mindre matematik än 200 gymnasiepoäng kommer ämnesbetyget att omfatta färre gymnasiepoäng. Den elev som i stället exempelvis läser både ämnet matematik och fortsättningsämnet i matematik kommer att få slutliga betyg i båda ämnena.

Att ämnen ska hållas ihop i större enheter är en av grundtankarna för att övergången till ämnesbetyg ska ge de positiva effekter som eftersträvas,

dvs. mindre stress för eleverna, en förbättrad kunskapsutveckling och betyg som bättre speglar elevers kunskaper. Regeringen instämmer därmed i bl.a. *Stockholms universitets* bedömning att ett större matematikämne stämmer med tanken bakom ämnesbetyg. Trots detta anser regeringen att det är viktigt att matematikämnet inte blir alltför omfattande då det kan leda till att eleverna väljer att inte fördjupa sig i ämnet av rädsla för lägre betyg på de högre nivåerna. De riskerar därmed att gå miste om fördjupning i matematik som hade kunna vara till stor hjälp vid fortsatta studier och arbetsliv. Regeringen bedömer därför att fördelarna med att dela upp matematikämnet i flera mindre delar överväger.

Lärarnas riksförbund, Chalmers tekniska högskola och Lunds universitet anser att matematikämnet bör vara mer omfattande än 200 gymnasiepoäng och föreslår att det genomförs ändringar i tillträdessystemet till högskolan för att minska problemet med att elever undviker att fördjupa sig i ämnet matematik. Regeringen gör dock bedömningen att det är en bättre lösning att dela upp matematikämnet i mindre delar då det är en lösning som blir synlig direkt i elevens betyg. Att lösa problemen genom ändringar i tillträdessystemet anser regeringen är en sämre lösning. Det skulle kunna bli svårt för eleverna att överblicka effekten av att vid antagning till högskolan kompenseras för den sänkning av betygen som är vanlig i matematik. Det kan också finnas andra motiv än tillträde till högre utbildning till varför fördjupning i matematikämnet har stor betydelse. Det är t.ex. viktigt att de som helt enkelt vill fördjupa sig i matematikämnet för att de har ett intresse för matematik inte avskräcks från detta, även om de initialt inte har tänkt att välja en utbildning där det finns särskilda behörighetskrav som avser matematik. I ett längre perspektiv är det viktigt att individer exempelvis har möjligheter att senare göra nya studieval eller yrkesval. Sammantaget gör regeringen samma bedömning som Skolverket, dvs. att matematikämnet bör delas i mindre delar. Enligt regeringens bedömning är det rimligt att matematikämnet inom gymnasieskolan omfattar 200 gymnasiepoäng.

Matematikämnet på naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet behöver förändras

Regeringen bedömer att ämnet matematik ska omfatta upp till 200 gymnasiepoäng samt att det därutöver ska finnas andra matematikämnen som innebär en fördjupning. En sådan ändring medför att det behöver göras ändringar i bilaga 2 till skollagen som innebär dels att 100 gymnasiepoäng i ämnet tas bort från naturvetenskaps- och teknikprogrammen, dels att eleverna på dessa program i stället som ett karaktärsämne ska läsa 100 gymnasiepoäng i ett nytt fortsättningsämne i matematik. Skolverket föreslår att namnet på det nya ämnet ska vara matematik – analys. Regeringen anser dock att detta namn skulle vara missvisande då analys förekommer i matematikens alla delar. Ett mer neutralt och tydligare namn på ämnet är matematik – fortsättning. Regeringen föreslår således att 100 gymnasiepoäng i ämnet matematik tas bort från de gymnasiegemensamma ämnena på naturvetenskaps- och teknikprogrammen och att 100 gymnasiepoäng i det nya ämnet matematik – fortsättning läggs till som ett karaktärsämne på dessa program.

För att det gymnasiegemensamma ämnet matematik ska kunna utformas på samma sätt även på de övriga nationella programmen behövs ingen ändring i bilaga 2 till skollagen då övriga program endast innehåller 100 eller 200 gymnasiepoäng i matematik som gymnasiegemensamt ämne.

7 Det finns behov av naturkunskap som gymnasiegemensamt ämne inom teknikprogrammet

Regeringens förslag: I skollagens poängplan för de nationella programmen i gymnasieskolan ska, i fråga om teknikprogrammet, dels naturkunskap införas som gymnasiegemensamt ämne om 50 gymnasiepoäng, dels utrymmet för karaktärsämnen minska med 50 gymnasiepoäng.

Statens skolverks förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: En majoritet av de remissinstanser som yttrar sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. Detta gäller bl.a. *Installatörsföretagen*, *Svensk Ventilation*, *Energiföretagen Sverige*, *Nationellt resurscentrum för teknikundervisning i skolan*, *Umeå universitet* och *Härnösands kommun*.

Ett fåtal remissinstanser, däribland *Göteborgs universitet* och *Stockholms kommun*, avstyrker förslaget. Göteborgs universitet föreslår att 100 gymnasiepoäng i ämnet biologi införs i stället för naturkunskap. Som stöd för detta anför universitetet att naturkunskapsämnet är utformat för att passa elever som till skillnad från eleverna på teknikprogrammet inte läser andra naturvetenskapliga ämnen. Ämnet biologi bör enligt universitetet ingå i teknikprogrammet för att förbereda eleverna för högre utbildning inom naturvetenskapliga ämnen där ämnena biologi, fysik och kemi är vanliga förkunskapskrav. Stockholms kommun anser att naturkunskap inte behövs på teknikprogrammet då ämnesinnehållet tas upp inom andra ämnen på programmet.

Skälen för regeringens förslag: Samtliga program i gymnasieskolan, utom teknikprogrammet och naturvetenskapsprogrammet, innehåller ämnet naturkunskap som gymnasiegemensamt ämne. Inom naturvetenskapsprogrammet ingår i stället biologi, kemi och fysik som karaktärsämnen, vilka tillsammans kan sägas täcka ungefär samma ämnesområden som naturkunskap. Inom teknikprogrammet ingår dock bara kemi och fysik som karaktärsämnen (16 kap. 20 § skollagen och bilaga 2 till samma lag). Det innebär att undervisningen inom teknikprogrammet, som enda nationella program, inte obligatoriskt innehåller hela det ämnesområde som naturkunskap motsvarar.

Enligt *Stockholms kommun* behövs dock inte naturkunskap på programmet då ämnesinnehållet tas upp inom andra ämnen på teknikprogrammet. Regeringen delar inte denna bedömning utan anser att oavsett om ämnesinnehållet kan tas upp inom andra ämnen är detta inte tillräckligt.

Ämnet naturkunskap behövs för att alla nödvändiga aspekter på området ska kunna tas upp i undervisningen.

Att som *Göteborgs universitet* föreslår införa 100 gymnasiepoäng i biologi, i stället för naturkunskap, skulle innebära en större förändring i programmets struktur och medföra att det valbara utrymmet inom programfördjupningen minskar alltför mycket. Regeringen anser, i motsats till Göteborgs universitet, inte att ämnet biologi behöver ingå i teknikprogrammet med motivet att det är ett förkunskapskrav till många högre utbildningar. Biologiämnet innehåller nämligen många delar som inte är relevanta för teknikprogrammet. Regeringen anser därför att det är lämpligare att eleverna på teknikprogrammet läser naturkunskap än att de läser biologi och att en sådan lösning ligger i linje med teknikprogrammets examensmål. Med hänsyn till att eleverna på teknikprogrammet studerar andra naturvetenskapliga ämnen (fysik och kemi) anser regeringen att det är tillräckligt med 50 poäng naturkunskap som gymnasiegemensamt ämne.

När 50 gymnasiepoäng naturkunskap införs inom de gymnasiegemensamma ämnena behöver programmets karaktärsämnen minska med samma antal gymnasiepoäng för att inte programmets omfattning ska bli för stor. Innehållet i naturkunskapsämnet är dock till stora delar sådant att det kan anpassas och ligga i linje med teknikprogrammets examensmål och på så vis stärka programmets karaktär. En minskning av karaktärsämnena bedöms därmed inte innebära någon nackdel för eleverna på programmet. Regeringen föreslår därför att naturkunskap ska införas som gymnasiegemensamt ämne inom teknikprogrammet i gymnasieskolan och att ämnet ska ingå i programmet med 50 gymnasiepoäng samt att utrymmet för karaktärsämnena ska minska med samma antal gymnasiepoäng.

8 Den gymnasiala utbildningen till olika hantverksyrken behöver delas upp i olika utbildningar

Regeringens förslag: Ett nytt nationellt program, frisör- och stylistprogrammet, ska införas i gymnasieskolan. Hantverksprogrammet ska upphöra som nationellt program.

Regeringens bedömning: Övriga inriktningar på hantverksprogrammet kan revideras och fortgå som andra utbildningar inom gymnasieskolan.

Statens skolverks remitterade förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I det remitterade förslaget benämns det nya programmet hår- och stylistprogrammet. Det förslag Skolverket lämnat i sin redovisning till regeringen överensstämmer med regeringens förslag. Skolverkets bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna som yttrar sig tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. Det gäller t.ex. *Frisörföretagarna, Gävle, Helsingborgs, Luleå och Malmö kommuner,*

Göteborgs universitet, Universitets- och högskolerådet (UHR) och Kungsmadskolan i Växjö.

Malmö kommun ser i stort positivt på förändringar av hantverksprogrammet. Helsingborgs kommun framför att de föreslagna ändringarna bedöms vara positiva för eleverna och underlättar för verksamheten att planera utbildning av god kvalitet. Luleå kommun anser att förslaget fortsatt möjliggör en funktionell frisöryrkesutbildning i linje med branschens behov. Gävle kommun framför att kommunen är positiv till de föreslagna förändringarna och att Skolverkets resonemang är tydligt och välgrundat. UHR är positivt till Skolverkets förslag om att hantverksprogrammet upphör som nationellt program och att dagens inriktningar tas om hand på olika sätt.

Flera remissinstanser framför synpunkter på namnet på det remitterade förslaget om ett nytt hår- och stylistprogram, däribland *Frisörföretagarna, Stadsmisionens skolstiftelse* och *Stockholms kommun*.

När det gäller det föreslagna nya nationella programmet hår- och stylistprogrammet, lyfter *Göteborgs universitet* att kopplingen till kompetensförsörjningen i samhället kan diskuteras.

Det finns remissinstanser som uttrycker farhågor angående att hantverksprogrammet upphör som nationellt program. Bland annat befarar *Njudungsgymnasiet* i Vetlanda att skolor kommer att stänga ner sina floristutbildningar och *Nordiska skräddarskolan* i Uddevalla att hantverksskunnande inom textil design kan gå förlorat.

Pedagogiskt forum Modedesign anser att det är mycket oroväckande att Sverige inte längre kommer erbjuda ett hantverksprogram, då programmet har ett symboliskt och funktionellt värde. Också *Floristernas Yrkesråd* och *Stockholms kommun* uttrycker att de ser många vinster i att ha ett gemensamt paraply för de olika inriktningar som finns i hantverksprogrammet, då det ger tyngd till hantverkstraditionen och hantverksskunnandet att samla alla hantverksutbildningar. *Floristernas Yrkesråd* anser vidare att hantverksprogrammet bör finnas kvar i sin nuvarande utformning. Samma uppfattning uttrycker *Stockholms kommun* och *Holavedsgymnasiet* i Tranås, åtminstone när det gäller några av dagens inriktningar.

Trä- och möbelföretagen avstyrker Skolverkets förslag om att utbildningen inom finsnickeri ska ges som riksrekryterande utbildning med eget examensmål. Organisationen förordar i stället att inriktningen ska inrymmas i ett annat nationellt program, vilket även några lärare på *Åkrahällskolan* i Nybro och några lärare på *Ällebergsgymnasiet* i Falköping anser.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Hantverksprogrammet är ett brett program som utbildar för en rad olika hantverksyrken

Hantverksprogrammet är ett nationellt program i gymnasieskolan. Det innehåller utbildningar till en rad olika hantverksyrken, både yrken som växt fram under senare år, som hår- och makeupstylist, och sådana som har en lång historia, exempelvis guldsmed och finsnickare. Programmet har i dag fem olika inriktningar, nämligen

- finsnickeri
- florist

- frisör, barberare och hår- och makeupstylist
- textil design
- övriga hantverk.

Inom inriktningen övriga hantverk kan flera olika hantverksyrken anordnas, t.ex. sotare, glasblåsare eller silversmed.

Hantverksprogrammet erbjuder möjlighet till många olika yrkesutgångar, dvs. yrkeskompetenser som eleverna får genom att läsa en viss kombination av kurser inom respektive inriktning och i programfördjupningen. Exempel på yrkesutgångar inom programmet är båtbyggare, florist och frisöraspirant.

Efter examen ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta inom floristyrket, frisör-, barberar- och stylistbranschen, finsnickeribranschen, textilbranschen eller inom ett annat valt hantverk.

Hantverksprogrammets bredd gör att inriktningarna framstår som separata utbildningar

Hantverksprogrammet riktar sig alltså till många och olika yrken. Av den anledningen är examensmålet, som är gemensamt för alla elever på programmet, generellt formulerat. Centrala delar av detta mål rör hantverkskunnande och estetiskt tänkande, kunskaper om hantverkstradition och kulturarv och att utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper från idé till färdig produkt.

I praktiken har dock programmets olika hantverksyrken mycket litet gemensamt och inriktningarna framstår som separata utbildningar. Det blir därför svårt att utforma gemensamma delar i programmet som är relevanta för alla de olika studievägarna. En följd är, enligt Skolverket, att examensmålet och ämnesplanerna i hantverk och hantverkskunskap fungerar som kompromisser som inte ger tillräcklig styrning för utbildningens olika inriktningar. I vissa fall uppstår också obalans mellan inriktningarna gällande innehåll och progression. Exempelvis är det centrala innehållet inom t.ex. kurserna i finsnickeri- och textil design betydligt mer omfattande och avancerat vad gäller digitala tekniker än inom exempelvis florist- eller frisörkurserna.

Antalet skolenheter som erbjuder hantverksprogrammet har på senare år minskat. Vidare har programmet över tid fått en kraftig slagsida mot hår- och skönhetsbranschen, medan utbildning mot smala hantverksyrken minskar. Läsåret 2021/22 studerade totalt 6 018 elever (5 627 kvinnor och 391 män) på hantverksprogrammet, fördelat över tre årskurser. I år 1 fanns 1 983 elever, varav 1 699 kvinnor och 78 män gick på inriktningen frisör, barberare, hår- och makeupstylist. Det betyder att hela 90 procent av eleverna i år 1 studerade inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist. Övriga 206 elever i år 1 fördelades över inriktningarna finsnickeri, florist, textil design och övriga hantverk. Det minsta elevantalet fanns på inriktningen övriga hantverk, med endast 16 elever (8 kvinnor och 8 män) i hela Sverige.

Utbildningarna inom de små hantverken behöver bli mer synliga för framtida elever

Flera av inriktningarna lockar alltså få elever, och elevantalet har sjunkit under senare år. Dessa inriktningar riskerar därmed att komma i skymundan för den dominerande inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist. Mycket tyder på att de små inriktningarna inte är synliga för potentiella elever med hantverksprogrammets nuvarande utformning. Risken finns därmed att de traditionella hantverksyrkena som har få eller inga elever i gymnasieskolan helt försvinner. En sådan oro har lyfts i det nationella programrådet för hantverksprogrammet, där branschföreträdare från olika branschorganisationer såsom Hantverkarnas Riksorganisation, Hantverksrådet och Floristernas Yrkesråd ingår. Mot bakgrund av denna utveckling drar regeringen, i likhet med Skolverket, slutsatsen att hantverksprogrammet i dag inte är ett tillräckligt väl fungerande program. För att värna kompetensförsörjningen inom hantverksyrkena, och för att det fortsatt ska vara möjligt att utbilda sig även inom små hantverksyrken i gymnasieskolan, behöver utbildningarna inom hantverksprogrammet få bättre förutsättningar. Regeringen anser att utbildningarna kan bli mer livskraftiga och synliga för framtida elever om de organiseras på ett annat sätt och utformas specifikt för de olika hantverken och deras förutsättningar. I fråga om utbildningen inom inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist, som i dag samlar flest elever på hantverksprogrammet, finns det skäl för att den blir ett nytt eget nationellt program.

Ett nytt nationellt program, frisör- och stylistprogrammet, införs i gymnasieskolan

Läsåret 2020/21 hade utbildningarna mot frisör, barberare och hår- och makeupstylist totalt i alla årskurser drygt 5 700 elever och var i och med det större än till exempel hotell- och turismprogrammet, industritekniska programmet eller restaurang- och livsmedelsprogrammet. Regeringen anser att det mot den bakgrunden är rimligt att införa ett nytt nationellt program som utbildar mot yrkesområdena frisör, barberare och hår- och makeupstylist med alternativa vägar för professionellt arbete inom respektive bransch. Samtidigt bör hantverksprogrammet upphöra som nationellt program i gymnasieskolan och övriga inriktningar inom det nuvarande programmet tas om hand på annat sätt (se vidare nedan). *Göteborgs universitet* anser att förändringen kan ses som en konsekvens av att det är det nya programmets föreslagna yrkesutgångar som i dag rekryterar elever. *Kungsmadskolan* i Växjö välkomnar förslaget att hantverksprogrammet upphör och att ett nytt nationellt program startas med hår, skönhet och styling i fokus. *Luleå kommun* anser att ett sådant program fortsatt skulle möjliggöra en funktionell frisöryrkesutbildning i linje med branschens behov.

Göteborgs universitet framför också åsikten att den föreslagna utbildningens koppling till kompetensförsörjning i samhället kan diskuteras. Regeringen tolkar detta som att Göteborgs universitet befarar att det kommer att utbildas fler frisörer och stylisterna än arbetsmarknaden har behov av. Regeringen vill i det sammanhanget peka på skollagens nya bestämmelser om att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och

kommunal vuxenutbildning (2 kap. 5 §, 15 kap. 30 b, 31 b och 32 a §§ och 20 kap. 16 a § skollagen). Genom att stärka kopplingen mellan utbildet av utbildningar i gymnasieskolan och arbetsmarknadens behov kan elevernas möjligheter till etablering på arbetsmarknaden förbättras och bidra till att både näringslivets och välfärdens kompetensförsörjning tryggas, se propositionen Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning (prop. 2021/22:159 s. 35). Risken för att det utbildas fler frisörer, barberare eller hår- och makeupstylisterna än vad arbetsmarknaden har behov av borde därmed vara begränsad.

Stadsmissionens skolstiftelse konstaterar att det föreslagna programmet blir mer specifikt riktat mot yrket vilket kräver att ungdomar som väljer det som 15-åringar vet att de verkligen siktar mot det. Stiftelsen uttrycker vidare farhågan att det eventuellt kan finnas en risk att elever inte vågar söka programmet om de inte är helt säkra på att det är den yrkesutgången de verkligen kommer att välja. Regeringen konstaterar att elever på yrkesprogram har goda möjligheter att välja mellan olika vägar efter fullföljd utbildning. Vissa kan komma att fortsätta inom det valda yrket medan andra kan välja att gå in i en annan bransch på arbetsmarknaden eller studera vidare inom högskolan eller yrkeshögskolan. I sammanhanget kan framhållas att alla nationella yrkesprogram i gymnasieskolan som påbörjas från och med höstterminen 2023 ska innehålla det som krävs för att eleverna ska uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning som påbörjas på grundnivå. Det ska dock vara möjligt för eleven att välja bort grundläggande behörighet, se propositionen Ökade möjligheter till grundläggande behörighet på yrkesprogram (prop. 2021/22:94, bet. 2021/22:UbU22, rskr. 2021/22:223).

I det förslag som remitterades av Skolverket föreslogs det nya programmet namn vara hår- och stylistprogrammet. Eftersom flera remissinstanser, bland annat *Frisörföretagarna*, framfört synpunkter på förslaget, bland annat att det finns en risk att det är otydligt för framtida elever om ordet frisör saknas, valde Skolverket i sin redovisning till regeringen (U2022/03034) att justera sitt förslag till att det nya programmet benämns frisör- och stylistprogrammet. I dialog mellan Skolverket och *Frisörföretagarna* har det framkommit att branschorganisationen anser att det justerade programnamnet, frisör- och stylistprogrammet, är ett bra namn.

Mot bakgrund av den problembild som redovisas ovan, och att en av hantverksprogrammets inriktningar samlar den övervägande delen av programmets elever, föreslår regeringen att det i gymnasieskolan ska införas ett nytt nationellt program, frisör- och stylistprogrammet. Regeringen bedömer att övriga inriktningar inom hantverksprogrammet kan revideras och fortgå som andra utbildningar inom gymnasieskolan, vilket regeringen utvecklar nedan under rubriken Hantverksutbildningarna kan tas om hand på annat sätt i gymnasieskolan. Hantverksprogrammet föreslås därför upphöra som nationellt program. Detta förslag utvecklas nedan.

Hantverksprogrammet upphör som nationellt program i gymnasieskolan

Som framgår ovan fungerar hantverksprogrammet inte tillräckligt väl som ett nationellt program. Branschrepresentanter i det nationella programrådet har efterfrågat förändringar i hur utbildningarna för de olika hantverken organiseras. Det finns behov av både att tydligare anpassa utbild-

ningarna till den arbetsmarknad eleverna utbildas för, och av att utforma dem så att de kan nå fler elever. Vissa nuvarande inriktningar inom hantverksprogrammet passar bättre som inriktningar inom andra nationella program (se vidare nedan). Som framgår av avsnitt 5 finns det vidare utbildningar av nationellt intresse som till sitt innehåll och sin struktur inte ryms inom något nationellt program men som ändå bör kunna erbjudas inom gymnasieskolan, och därför bör det finnas olika former av riksrekryterande utbildningar. Skolverket kan besluta om såväl avvikelser från struktur, innehåll och examensmål respektive programmål som att en utbildning får ges som en riksrekryterande utbildning (16 kap. 13, 45 och 46 §§ samt 19 kap. 12, 37 och 38 §§ skollagen).

Regeringen bedömer, liksom *Helsingborgs kommun*, att de ändringar som nu föreslås är positiva för eleverna och att de underlättar för verksamheterna att planera utbildning av god kvalitet. Också *Malmö kommun* ser i stort positivt på förändringarna av hantverksprogrammet. Malmö kommun anser dock att det finns aspekter kopplade till gymnasial lärlingsutbildning som inte lyfts tillräckligt i remissen och den hade gärna sett ett tydligare resonemang om detta. Regeringen konstaterar att det fortsatt kommer att vara möjligt att anordna gymnasial hantverksutbildning i form av lärlingsutbildning.

Floristernas Yrkesråd, Stockholms kommun och Holavedsgymnasiet i Tranås anser att hantverksprogrammet bör finnas kvar. Dessa remissinstanser, liksom *Pedagogiskt forum Modedesign*, lyfter i sina svar fram programmets både symboliska och funktionella värde. Enligt remissinstanserna är hantverksprogrammets samlande funktion för de olika hantverksinriktningarna viktig för hantverkstraditionen och hantverkskunnandet. Regeringen instämmer med remissinstanserna om vikten av att värna hantverkstraditionen och hantverkskunnandet. Regeringen delar dock inte uppfattningen att konstruktionen med dagens hantverksprogram är den mest gynnsamma för hantverksutbildningarnas fortlevnad. Inte minst tyder de sjunkande elevantalen inom samtliga inriktningar utom frisör, barberare och hår- och makeupstylist på att de olika hantverksutbildningarna inte blir synliga inom dagens hantverksprogram.

Några lärare vid *Åkrahällskolan* i Nybro befarar att de inriktningar som inte föreslås ingå i ett annat nationellt program (se vidare nedan) kan komma att hamna ännu mer i skymundan när hantverksprogrammet upphör. *Njudungsgymnasiet* i Vetlanda pekar på att skolor kan komma att lägga ner hantverksutbildningar, och att viktig kunskap om hantverk och hantverkstradition därmed försvinner.

I sitt arbete med att analysera hantverksprogrammet har Skolverket övervägt alternativet att låta utbildningarna inom de inriktningar som inte föreslås ingå i ett annat nationellt program inrymmas i ett reviderat hantverksprogram. Myndigheten anser dock att problematiken med bredden av hantverksyrken och det generellt formulerade examensmålet kommer att finnas kvar med den lösningen. Elevantalet skulle också, som framgått ovan, bli mycket begränsat med cirka 600 elever totalt, fördelade över tre år. Utifrån detta har Skolverket dragit slutsatsen att hantverksprogrammet bör upphöra som nationellt program och utbildningarna till olika hantverksyrken bör tas om hand på andra sätt i gymnasieskolan. Regeringen instämmer i Skolverkets bedömning och föreslår därför, som nämnts ovan,

att hantverksprogrammet upphör som nationellt program i gymnasieskolan.

Hantverksutbildningarna kan tas om hand på annat sätt i gymnasieskolan

Regeringen anser att det är av stor vikt att gymnasieskolan och den kommunala vuxenutbildningen även i fortsättningen erbjuder möjligheter att utbilda sig inom de hantverk som ingår i inriktningarna florist, finsnickeri, textil design och övriga hantverk. Skolverket beskriver i sin redovisning av uppdraget (U2022/03034) flera möjligheter för hur detta kan ske.

När det gäller hantverksprogrammets inriktning textil design anser Skolverket att en ny inriktning med utbildning mot modedesign i stället kan införas på det högskoleförberedande estetiska programmet. Skälet är att den nuvarande utbildningen, enligt det nationella programrådet, leder till yrkesutgångar som inte längre finns på den nuvarande svenska arbetsmarknaden. Vidare konstaterar Skolverket att elever som studerar inom inriktningen oftare än andra elever inom hantverksprogrammet vill läsa vidare inom högskolan för arbete inom designområdet. Branschen efterfrågar dessutom högskoleutbildning för yrkesgrupperna på den svenska arbetsmarknaden.

Remissinstanserna är i huvudsak positiva till en inriktning mot mode-design på det estetiska programmet. Det gäller exempelvis *Göteborgs universitet*, som framför att förslaget är logiskt, och *Malmö kommun*, som anser att den föreslagna nya inriktningen på det estetiska programmet ger eleverna ökade möjligheter till de vanligaste eftergymnasiala utbildningarna på området.

Nordiska skräddarskolan uttrycker farhågor om att hantverkskunnande kan gå förlorat. Samma farhåga lyfter *Gävle kommun*, men resonerar samtidigt om att möjligheten med att huvudmän som bedriver utbildning mot textil design som riksrekryterande med eget examensmål i viss mån kan motverka denna förlust.

Nordiska skräddarskolan, *Sveriges Skrädderiförbund* och *Stockholms kommun* påpekar det fortsatta behovet av en hantverksmässig textil utbildning på gymnasial nivå. Dels finns det, enligt dessa remissinstanser, en efterfrågan från arbetsmarknaden, dels behövs hantverkskunnandet även för elever som efter sin gymnasieutbildning väljer att studera design inom högskolan. *Pedagogiskt forum Modedesign* lyfter att många elever med ett textilt intresse inte har intresse för design, och inte heller för att studera vidare på högskolan. För dem innebär hantverksprogrammet med inriktningen textil design en trygghet och en möjlighet att få gymnasieexamen. Regeringen vill i detta sammanhang lyfta fram att huvudmännen, som anges ovan, har möjlighet att ansöka om att bedriva riksrekryterande utbildning med eget examensmål, vilket *Gävle kommun* nämner och som regeringen utvecklar ytterligare nedan. På så sätt är det möjligt för elever att fortsatt läsa en hantverksutbildning mot textil design inom gymnasieskolan.

De nationella programmens inriktningar bestäms av regeringen på förordningsnivå och regeringen avser att se över inriktningarna med anledning av Skolverkets förslag i fråga om inriktningen textil design.

Vissa hantverksutbildningar kan bli mer synliga som riksrekryterande program med egna examensmål

Som framgått ovan har antalet elever inom inriktningarna finsnickeri, florist och övriga hantverk minskat över tid. Skolverket anser att det är ytterst viktigt att synliggöra utbildningarna, men ser inga möjligheter att göra det inom det nuvarande hantverksprogrammet. Myndigheten har därför pekat på möjligheten att utbildningarna i stället ges som riksrekryterande utbildningar med egna examensmål.

Skolverket prövar ansökningar från skolhuvudmän om att det till en viss utbildning ska tas emot sökande från hela landet (riksrekrytering) när det finns en nationell efterfrågan och ett nationellt intresse av att utbildningen anordnas (se 16 kap. 45 § skollagen och 5 kap. 12 och 19 §§ gymnasieförordningen). Nationellt intresse innebär att utbildningen kan anses vara en nationellt angelägen utbildning som ger sådana kunskaper och färdigheter som efterfrågas nationellt, men som inte erbjuds i tillräckligt stor omfattning. Riksrekryterande utbildning kan även bedrivas med egna examensmål, dvs. utbildning där Skolverket beslutar om examensmål som avviker från examensmålen för de nationella programmen. Utbildningen kan även avvika från ett nationellt programs struktur, men de ämnen som är gemensamma för alla nationella program (gymnasiegemensamma ämnen) måste förekomma på utbildningen (16 kap. 13 § skollagen, 5 kap. 13 § gymnasieförordningen). I övriga avseenden behandlas en utbildning med egna examensmål som ett nationellt program, t.ex. i fråga om gymnasieexamen, garanterad undervisningstid och behörighet, se propositionen Högre krav och kvalitet i den nya gymnasieskolan (prop. 2008/09:199 s. 92 och 162) och propositionen Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, (prop. 2009/10:165 s. 793). Skolverket ska besluta om avvikelse från examensmål om utbildningen till sitt innehåll i allt väsentligt avviker från ett nationellt programs examensmål och det finns synnerliga skäl för avvikelser. Utbildningen måste också rymmas inom gymnasieskolans kompetensområde (5 kap. 13 § gymnasieförordningen). Egna examensmål finns i dag framtagna för en flygteknikutbildning, en marinteknikutbildning, en utbildning för samiska näringar, en sjöfartsutbildning och en tågteknikutbildning. Ett beslut om riksrekrytering med egna examensmål gäller för högst fyra antagningsomgångar, vilket innebär att tillstånden att bedriva utbildningen måste förnyas vart fjärde år (5 kap. 17 § gymnasieförordningen).

Skolverket bedömer att utbildningarna inom de nuvarande inriktningarna finsnickeri, florist och övriga hantverk är väl lämpade som riksrekryterande utbildningar med egna examensmål. Regeringen anser, liksom *Göteborgs universitet*, att ett sådant sätt att organisera dessa utbildningar är logiskt och rimligt och i förlängningen kan höja deras attraktivitet. Om de blir riksrekryterande kan utbildningarna ta emot fler elever från hela landet. Med examensmål som utformas för de specifika hantverksyrkena ökar möjligheterna att göra de olika utbildningarna synliga för framtida elever. Tydligare, mer specifikt utformade styrdokument kan också förbättra möjligheten för lärarna att hålla kvaliteten i utbildningen. *Njudungsgymnasiet* i Vetlanda anser att det i dag är svårt att arbeta med de generella målen för floristinriktningen, och ser det som en fördel om de

skrivs om för det aktuella hantverksyrket. Tydligare styrdokument skulle, enligt skolan, vara en trygghet.

Floristernas Yrkesråd menar i stället att de fördelar som kan finnas i att kunna formulera egna kursmål för floristutbildningen inte väger upp förlusten av den gemenskap som finns i hantverksprogrammets olika inriktningar. *Holavedsgymnasiet* anser att en riksrekryterande utbildning med egna examensmål kan vara ett alternativ, men skulle helst se att hantverksprogrammet finns kvar i någon form. *Trä- och möbelföretagen* avstyrker Skolverkets förslag om att utbildningen inom finsnickeri ska ges som riksrekryterande utbildning med eget examensmål. Branschorganisationen anser att det sannolikt endast är ett fåtal av de skolor som i dag erbjuder inriktningen som skulle bemöda sig om att ansöka om att få bedriva riksrekryterande utbildning med egna examensmål.

Regeringen håller med remissinstanserna om vikten av att värna hantverken och möjligheterna att utbilda sig inom dem inom gymnasieskolan. Regeringen bedömer dock, i likhet med Skolverket, att möjligheten att de olika hantverksutbildningarna kan fortleva i gymnasieskolan ökar om de blir riksrekryterande och får egna examensmål. På så sätt kan de synliggöras och göras tillgängliga för fler elever. När det gäller frågan om huruvida huvudmän kommer att ansöka om att få bedriva riksrekryterande utbildning, kan regeringen konstatera att flera huvudmän redan i dag bedriver utbildningar enligt denna ordning.

I fråga om utbildningen i finsnickeri förordar några remissinstanser en annan lösning, nämligen att sådan utbildning införs på ett annat nationellt program. Några lärare vid *Åkrahällskolan* i Nybro föreslår att finsnickeriutbildningen inryms i bygg- och anläggningsprogrammet, medan lärare vid *Ällebergsgymnasiet* i Falköping och *Trä- och möbelföretagen* anser att finsnickeri borde införas som inriktning på det industritekniska programmet och heta *träteknik*. En gemensam inriktning för både mer industriell och mer hantverksmässig utbildning skulle, enligt *Trä- och möbelföretagen*, ha den kunskapsbredd som krävs oavsett yrkesutgång. Branschorganisationen uppfattar också att en samlad träutbildning blir tydligare i och med att det blir lättare för eleverna att hitta utbildningarna, och för medlemsföretagen att samverka med utbildningarna. Skolverket anser dock att de två föreslagna nationella programmen inte erbjuder det utrymme för hantverksmässig träning som en utbildning i finsnickeri kräver. Regeringen delar denna bedömning och har i nuläget inte för avsikt att meddela föreskrifter om en sådan inriktning.

Teknik & Servicegymnasiet i Stockholm anser att den enskilde huvudmannen som driver skolan inte ska behöva ansöka om att få bedriva riksrekryterande utbildning mot guldsmed, eftersom huvudmannen nyligen har fått tillstånd att bedriva hantverksprogrammet. Regeringen anser dock att det ska krävas en prövning av Skolverket för att en huvudman ska få bedriva riksrekryterande utbildning med egna examensmål. Som framgår av avsnitt 10 föreslår dock regeringen övergångsbestämmelser för att underlätta för de enskilda som i dag har ett godkännande som huvudman för hantverksutbildningen. Regeringen föreslår bl.a. en övergångsbestämmelse som innebär att regeringen ska få meddela föreskrifter om undantag från ansökningsavgifter för enskilda huvudmän vars godkännande upphör att gälla som en följd av de föreslagna ändringarna i hantverksprogrammet

och som behöver ansöka om ett nytt godkännande för att kunna fortsätta bedriva motsvarande utbildning.

Sammantaget bedömer regeringen att det finns goda förutsättningar för att utbildningarna inom de inriktningar på hantverksprogrammet, som i och med regeringens förslag i denna lagrådsremiss inte förs över till ett annat program, kan leva vidare och bli mer synliggjorda och tillgängliga för framtida elever i gymnasieskolan. På så sätt kommer också hantverkarskunnandet, hantverkstraditionen och kulturen att finnas kvar. Regeringen avser att följa utvecklingen. Om det visar sig finnas skäl att göra det möjligt för Skolverket att fatta ett beslut om riksrekrytering med egna examensmål för längre tid än fyra antagningsomgångar, vilket skulle kunna öka huvudmännens incitament att ansöka om tillstånd för sådan utbildning, kan en sådan ändring övervägas.

9 Vissa program i anpassade gymnasieskolan ska byta namn

9.1 Nuvarande reglering

Den anpassade gymnasieskolan består av nio nationella program som är

1. Programmet för administration, handel och varuhantering
2. Programmet för estetiska verksamheter
3. Programmet för fastighet, anläggning och byggnation
4. Programmet för fordonsvård och godshantering
5. Programmet för hantverk och produktion
6. Programmet för hotell, restaurang och bageri
7. Programmet för hälsa, vård och omsorg
8. Programmet för samhälle, natur och språk
9. Programmet för skog, mark och djur.

Vilka program som ska finnas inom anpassade gymnasieskolan inklusive deras benämning beslutas på lagnivå (se 19 kap. 21 § skollagen och bilaga 3 till samma lag). Bestämmelser om vilka programgemensamma ämnen som ska finnas inom anpassade gymnasieskolans nationella program och programmålen för programmen regleras på förordningsnivå (4 kap. 1 a § gymnasieförordningen och bilaga 2 till förordningen samt förordningen [SKOLFS 2013:5] om programmål för gymnasiesärskolans nationella program). Innehållet i programmen regleras i övrigt i föreskrifter meddelade av Skolverket (t.ex. Skolverkets föreskrifter [SKOLFS 2013:9] om kurser för programmet för administration, handel och varuhantering i gymnasiesärskolan och Skolverkets föreskrifter [SKOLFS: 2013:11] om kurser för programmet för fastighet, anläggning och byggnation i gymnasiesärskolan).

9.2 För att tydliggöra kopplingen till arbetsmarknaden ska två program inom anpassade gymnasieskolan byta namn

Regeringens förslag: Programmet för administration, handel och varuhantering inom anpassade gymnasieskolan ska byta namn till programmet för handel och service.

Programmet för fastighet, anläggning och byggnation ska byta namn till programmet för fastighet och byggnation.

Statens skolverks förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen av remissinstanserna yttrar sig särskilt över de föreslagna benämningarna på programmen.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) uttalar sig om behoven av förändringar av de nationella programmen inom anpassade gymnasieskolan och anser att det är positivt att programmen tydligare kopplas till ett framtida yrkesliv. SKR anser dessutom att det är viktigt att unga med intellektuell funktionsnedsättning som har förutsättningar att arbeta ges möjlighet att göra det. SKR påpekar att det i dag är alldeles för många unga som går direkt från gymnasiesärskolan till daglig verksamhet.

Borås kommun ser positivt på att programmet för administration, handel och varuhantering riktar sig mer mot handel och service där målgruppen kan få en sysselsättning.

Uppsala gymnasiesärskola (Uppsala GS) anger att programmet för administration, handel och varuhantering riskerar att bli en nedkortad och förenklad form av gymnasieskolans försäljnings- och serviceprogram. *Sz. Botvids gymnasium* i Norsborg anser att förändringar av programmet för administration, handel och varuhantering mot ett enklare program som är tydligare riktat mot butiksarbete minskar elevernas övriga yrkesmöjligheter efter avslutad utbildning.

Borås kommun och *Uppsala GS* är positiva till förändringar i programmet för fastighet, anläggning och byggnation som innebär öppningar mot bl.a. detaljhandel och bygghandel.

Skälen för regeringens förslag

Det är inte tillräckligt tydligt vilka yrken programmen i anpassade gymnasieskolan förbereder för

I början av 2010-talet reformerades gymnasiesärskolan (fr.o.m. den 1 juli 2023 anpassade gymnasieskolan) på så vis att regleringen för denna skolform i stora delar anpassades till bestämmelserna för den reformerade gymnasieskolan. Reformen innebar bl.a. att eleverna i gymnasiesärskolan fick ökade möjligheter att välja utbildningsvägar och i samband med detta betonades vikten av att i högre grad förbereda eleverna för ett framtida yrkesliv, se propositionen *En gymnasiesärskola med hög kvalitet* (prop. 2011/12:50). Skolverket har dock konstaterat att det i vissa fall fortfarande kan framstå som oklart för såväl elever som potentiella arbetsgivare vilka arbetsuppgifter på arbetsmarknaden som de nationella programmen inom anpassade gymnasieskolan förbereder för. Detta faktum, i kombination med att programnamnen i vissa fall pekar mot yrken där eleverna normalt

inte får arbete, innebär att det kan vara svårt för bl.a. sökande att veta vilka yrken programmen riktar sig mot.

Programmet för administration, handel och varuhantering ska byta namn till programmet för handel och service

I Skolverkets arbete med olika referensgrupper i samband med myndighetens uppdrag att förbereda för ämnesbetyg (se avsnitt 3) har det visat sig att de flesta arbetstillfällena för elever som har avslutat programmet för administration, handel och varuhantering finns inom service i butik eller lager. Vid myndighetens samråd med företrädare för handelsbranschen har det framkommit att eleverna förutom inom fackhandeln även kan få sysselsättning inom yrkesområdet återbruk kopplat till programmets områden. Det är dock inte särskilt vanligt att elever får arbete inom området administration. För att tydligare koppla programmet till det framtida yrkeslivet för målgruppen finns därför ett behov av att göra en översyn av programmets innehåll.

Enligt regeringens bedömning är det viktigt att programmet utvecklas för att på ett bättre sätt svara mot den framtida arbetsmarknaden för eleverna. Programmet behöver förändras för att kunna utgöra ett attraktivt utbildningsalternativ för ungdomar som t.ex. vill arbeta med service i butik eller lager, vilket även *Borås kommun* anför i sitt yttrande. Regeringen har därför för avsikt att på förordningsnivå genomföra ändringar av programmets innehåll och program mål. Till skillnad mot *St. Botvids gymnasium* i Norsborg anser regeringen att denna typ av förändringar inte riskerar att minska elevernas övriga yrkesmöjligheter. I stället stärks kopplingen till den faktiska arbetsmarknaden. Målet med förändringarna är inte, vilket *Uppsala GS* befarar, att utforma programmet till en nedkortad och förenklad form av gymnasieskolans försäljnings- och serviceprogram utan målet är att programmet bättre ska anpassas för sin målgrupp. Av den anledningen kommer regeringen i det fortsatta arbetet med att förändra programmets innehåll att ta hänsyn till målgruppen för utbildningen och de behov den har samtidigt som kopplingen till arbetsmarknaden stärks. När innehållet i programmet ändras finns det skäl att ändra namnet på programmet så att detta bättre beskriver vilka yrkesområden som det i första hand utbildar för och på ett tydligare sätt speglar programmets innehåll och program mål. Regeringen föreslår därför att programmet för administration, handel och varuhantering inom anpassade gymnasieskolan ska byta namn till programmet för handel och service.

Programmet för fastighet, anläggning och byggnation ska byta namn till programmet för fastighet och byggnation

Vid samråd med branschföreträdare inom områdena VVS, fastighet respektive bygg- och anläggning har det framkommit att eleverna från programmet för fastighet, anläggning och byggnation i anpassade gymnasieskolan främst får arbetsplatsförlagt lärande och arbete efter avslutad utbildning inom fastighetsområdet eller inom området handel. Inom området fastighet ser branschen att eleverna från programmet får arbete inom fastighetsskötsel med fokus på utemiljö och inom återvinning. Inom området byggnation får eleverna anställning inom service och underhåll samt inom byggvaruhandel. Det är däremot ovanligt att de får arbetsplats-

förlagt lärande eller arbete inom yrkesområdet anläggning. Den nuvarande benämningen av programmet pekar alltså delvis på yrkesområden som inte är relevanta för eleverna på programmet och benämning har ifrågasatts av såväl bransch som utbildningsanordnare. Genom ett ändrat programnamn kan kopplingen till den mottagande arbetsmarknaden bli tydligare vilket är viktigt både för elever som ska välja utbildning och för arbetsgivare som tillhandahåller platser för arbetsplatsförlagt lärande och arbete efter avslutad utbildning. Regeringen föreslår därför att programmet för fastighet, anläggning och byggnation ska byta namn till programmet för fastighet och byggnation.

10 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Ändringarna ska träda i kraft den 15 juli 2023.

De nya bestämmelserna ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Äldre bestämmelser ska fortsätta att gälla för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 ska dock efter den 30 juni 2030 fullföljas enligt de nya bestämmelserna.

Om en elev, som har påbörjat sin utbildning på hantverksprogrammet före den 1 juli 2025, har rätt att fullfölja utbildningen efter ett studieuppehåll för studier utomlands kan huvudmannen fullgöra skyldigheten genom att eleven fullföljer utbildningen på motsvarande ny studieväg. Om den nya motsvarande studievägen inte anordnas hos den huvudman där eleven påbörjade utbildningen, har eleven rätt att efter eget val fullfölja den motsvarande nya studievägen hos en annan huvudman som anordnar utbildningen.

Ett godkännande som enskild huvudman för hantverksprogrammet i gymnasieskolan ska upphöra att gälla för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025 ska godkännandet upphöra att gälla senast den 30 juni 2030. Regeringen ska få meddela föreskrifter om att en enskild huvudman, vars godkännande på detta sätt upphör att gälla, efter anmälan till Statens skolinspektion ska anses ha ett godkännande som huvudman för viss inriktning inom frisör- och stylistprogrammet. Regeringen ska också få meddela föreskrifter om undantag från ansökningsavgifter för enskilda huvudmän vars godkännande upphör att gälla och som behöver ansöka om ett nytt godkännande för att kunna fortsätta bedriva motsvarande utbildning.

En enskild som har ett godkännande som huvudman för utbildning inom programmet för administration, handel och varuhantering inom anpassade gymnasieskolan ska i stället anses ha ett godkännande för programmet för handel och service inom samma skolform. På motsvarande sätt ska en enskild som har ett godkännande som huvudman som avser programmet för fastighet, anläggning och byggnation inom

anpassade gymnasieskolan i stället anses ha ett godkännande för programmet för fastighet och byggnation. Dessa övergångsbestämmelser ska gälla för godkännanden som avser utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Statens skolverks förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Skolverket har inte något förslag om hur elever som har studieuppehåll från hantverksprogrammet ska fullfölja sin utbildning. Skolverket föreslår inte heller något bemyndigande för regeringen att göra undantag från avgifter för ansökningar om godkännande.

Remissinstanserna: En majoritet av remissinstanserna ställer sig positiva till eller har inte något att invända mot förslaget, däribland *Universitets- och högskolerådet (UHR)*.

Statens skolinspektion har invändningar mot Skolverkets förslag om när ändringarna ska träda i kraft. Skolinspektionen påpekar att den som vill starta hantverksprogrammet hösten 2024 inte kommer att kunna ansöka om tillstånd för det hos Skolinspektionen eftersom myndigheten inte kommer att kunna bevilja ett tillstånd för hantverksprogrammet efter det föreslagna ikraftträdandet och att det därmed uppstår ett glapp när det gäller möjligheten att ansöka om tillstånd för de aktuella utbildningarna.

Skolinspektionen är positiv till övergångsbestämmelsen om ett anmälningsförfarande för befintliga huvudmän vars godkännande upphör att gälla. Myndigheten anser att ett anmälningsförfarande kan underlätta hanteringen av de tillstånd som påverkas av föreslagna förändringar, särskilt i fråga om utbildningar som omfattas av det nya hår- och stylistprogrammet.

Skälen för regeringens förslag

Ändringarna ska införas samtidigt som ämnesbetyg införs i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan

Riksdagen har beslutat att ämnesbetyg ska införas bl.a. i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan (jfr lagen [2022:147] om ändring i skollagen). Bestämmelserna om ämnesbetyg trädde i kraft den 15 juli 2022, men de ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. De elever som vid sistnämnda tidpunkt redan har påbörjat sin utbildning i någon av nämnda skolformer ska fullfölja sin utbildning i det gamla systemet med kursbetyg. Från och med den 1 juli 2030 ska dock utbildningen fullföljas enligt bestämmelserna om ämnesbetyg. Skälet till att det är ett glapp mellan ikraftträdande och tillämpning är att det behövs tid för Skolverkets arbete med styrdokumentsutveckling och för att huvudmännen, rektorerna och lärarna ska ha möjlighet till kompetensutveckling samt för att planera och organisera verksamheterna så att de är anpassade för det nya systemet. Därutöver behöver elever och föräldrar få information i god tid inför val till gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan eller komvux (prop. 2021/22:36 s. 107).

Som framgår av avsnitt 4 är de ändringar som föreslås i denna lagrådsremiss antingen en följdändring till eller ändringar som behöver anpassas till ämnesbetygsreformen. För att det ska bli så tydligt som möjligt för skolpersonal och elever vilka regler som gäller för vilka elever bör ikraftträdandet och tillämpningen av de förändringar av de nationella programmen som föreslås i denna lagrådsremiss anpassas till ikraftträdande- och

övergångsbestämmelserna för ämnesbetygsreformen. Då bestämmelserna om ämnesbetyg redan har trätt i kraft bör de nu föreslagna ändringarna i de nationella programmen träda i kraft så snart som möjligt. De nya bestämmelserna bör börja tillämpas vid samma tidpunkt som bestämmelserna om ämnesbetyg, dvs. i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Vidare bör äldre bestämmelser fortsätta att gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 bör dock efter den 30 juni 2030 fullföljas enligt de nya bestämmelserna.

Skolinspektionen påpekar i sitt remissvar att bestämmelserna som avser att hantverksprogrammet ska upphöra bör träda i kraft vid en sådan tidpunkt att det finns utrymme för Skolinspektionen att, innan de nya bestämmelserna träder i kraft, hinna pröva och fatta beslut i ärenden där enskilda ansöker om att få starta hantverksprogrammet hösten 2024. Myndigheten bedömer att ett ikraftträdande den 15 juli 2023, som Skolverket föreslår, kan bli för tidigt. Enligt gymnasieförordningen ska en ansökan om godkännande som enskild huvudman för en viss utbildning ha kommit in till Skolinspektionen senast den 31 januari kalenderåret innan utbildningen ska starta. Skolinspektionen bör, om möjligt, fatta beslut i ärenden om godkännande som enskild huvudman före den 1 oktober kalenderåret innan utbildningen startar (2 kap. 1 och 3 §§ gymnasieförordningen). Om en enskild ansöker om att få starta hantverksprogrammet hösten 2024 bör således Skolinspektionen, om möjligt, fatta beslut senast den 1 oktober 2023. Som framgår ovan innebär Skolverkets förslag att de nya bestämmelserna i skollagen ska träda i kraft den 15 juli 2023. Skolverkets förslag innebär också dels att de nya bestämmelserna ska tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025, dels att äldre bestämmelser ska fortsätta att gälla i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Förslaget innebär således att om enskilda har ansökt om att få starta hantverksprogrammet hösten 2024 ska Skolinspektionen tillämpa de nuvarande bestämmelserna på ansökan. Att de nya bestämmelserna har trätt i kraft redan den 15 juli 2023 innebär då inget hinder mot att fatta beslut enligt äldre bestämmelser.

Utifrån det redovisade föreslår regeringen att de nya bestämmelserna ska träda i kraft den 15 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Regeringen föreslår dessutom dels att äldre bestämmelser ska fortsätta att gälla för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025, dels att utbildningen från och med den 1 juli 2030 ska fullföljas enligt de nya bestämmelserna.

Elever på hantverksprogrammet som har studieuppehåll för studier utomlands ska kunna avsluta sin utbildning efter studieuppehållet

En elev som har påbörjat en utbildning på ett nationellt program eller en nationell inriktning har rätt att hos huvudmannen fullfölja sin utbildning på det påbörjade programmet eller den aktuella inriktningen (16 kap. 37 § skollagen). Rätten att fullfölja utbildningen gäller också efter ett studieuppehåll på högst ett läsår för studier utomlands, men inte om erbjudandet av utbildning på en viss inriktning förenades med ett uttryckligt förbehåll om att det inte gäller vid studieuppehåll (16 kap. 40 § skollagen, jfr 16 kap 12 § samma lag).

I denna lagrådsremiss föreslås att hantverksprogrammet ska upphöra som nationellt program och regeringen bedömer att de olika hantverksutbildningarna kan fortgå som andra utbildningar inom gymnasieskolan (se avsnitt 8). En elev som har påbörjat sin utbildning på hantverksprogrammet före den 1 juli 2025 ska enligt huvudregeln fullfölja sin utbildning enligt äldre bestämmelser. När det gäller elever som har ett studieuppehåll och vill återuppta sin utbildning efter den 30 juni 2025 kan det emellertid vara svårt för huvudmannen att fullgöra sin skyldighet när programmet upphör. Huvudmännen som anordnar hantverksprogrammet kan emellertid komma att anordna motsvarande nya studievägar. Regeringen anser att det är rimligt att en elev som varit utomlands ett läsår, och som har rätt att fullfölja sin utbildning, i stället går klart sin utbildning på den motsvarande nya studievägen. Regeringen föreslår därför en övergångsbestämmelse som anger att huvudmannen kan fullgöra sin skyldighet genom att eleven fullföljer utbildningen på den nya studievägen.

Det kan emellertid uppstå en situation där huvudmannen t.ex. inte har ansökt om att få bedriva den aktuella hantverksutbildningen enligt den nya studievägen och att utbildningen därmed inte anordnas längre hos huvudmannen. Om erbjudandet av utbildning på en viss inriktning på hantverksprogrammet inte förenades med ett förbehåll om att rätten att fullfölja utbildningen inte gäller vid studieuppehåll har eleven fortfarande rätt att fullfölja utbildningen enligt skollagens bestämmelser. Regeringen anser att eleven då bör kunna fullgöra utbildningen hos en annan huvudman som anordnar den nya studievägen och föreslår att det framgår av den aktuella övergångsbestämmelsen.

Godkännanden som avser hantverksprogrammet ska upphöra att gälla

Som framgår ovan är det Skolinspektionen som handlägger ärenden om godkännande av enskilda som huvudmän (2 kap. 7 § skollagen). Ett sådant godkännande ska enligt skollagen avse viss utbildning vid en viss skolenhet (2 kap. 5 § sista stycket skollagen). En ansökan om godkännande ska i fråga om gymnasieskolan avse ett visst nationellt program och, i förekommande fall, bl.a. en viss nationell inriktning, en särskild variant eller avvikelse i form av riksrekryterande utbildning (2 kap. 4 § gymnasieförordningen). I och med att hantverksprogrammet upphör som nationellt program i gymnasieskolan kommer de enskilda huvudmän som har ett godkännande som avser hantverksprogrammet inte längre att kunna använda sina godkännanden. Sådana godkännanden bör därför upphöra att gälla för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

Huvudmännen vars godkännande upphör att gälla kan ansöka hos Skolinspektionen om att få ett godkännande som avser en annan utbildning. För vissa huvudmän som i dag har ett godkännande som avser viss inriktning inom hantverksprogrammet bör det emellertid vara möjligt att de i stället ska anses ha ett godkännande för motsvarande ny studieväg. Som exempel kan nämnas att en huvudman som har ett godkännande för inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist skulle kunna anses ha ett godkännande för en eller flera inriktningar på det nya frisör- och stylistprogrammet. Sådan reglering lämpar sig bättre på förordningsnivå. För att underlätta hanteringen av Skolinspektionens handläggning bör huvudmannen vara skyldig att anmäla till myndigheten att huvud-

mannen önskar ett nytt godkännande. Regeringen föreslår därför en övergångsbestämmelse med innebörden att ett godkännande som avser hantverksprogrammet upphör att gälla och att regeringen får meddela föreskrifter om att huvudmannen efter anmälan till Skolinspektionen i stället ska anses ha ett godkännande för viss inriktning inom frisör- och stylistprogrammet.

Som nämns i avsnitt 8 kommer huvudmän som i dag har ett godkännande som avser några av inriktningarna inom hantverksprogrammet emellertid att behöva ansöka om ett nytt godkännande hos Skolinspektionen. Detta gäller den nuvarande inriktningen textil design, som skulle kunna göras om till en inriktning inom det estetiska programmet. Det gäller vidare inriktningarna finsnickeri, florist och övriga hantverk. Dessa inriktningar bedöms kunna fortgå som riksrekryterande utbildningar med egna examensmål. Ett godkännande som huvudman för ett nationellt program, som det estetiska programmet, gäller tills vidare eller tills det av någon anledning återkallas. Ett godkännande som huvudman för en riksrekryterande utbildning gäller enligt nuvarande bestämmelser för fyra antagningsomgångar (5 kap. 17 § gymnasieförordningen). Det innebär att en huvudman behöver göra en ny ansökan vart fjärde år för att få fortsätta bedriva en sådan utbildning. Enligt 2 kap. 5 d § skollagen får Skolinspektionen ta ut en avgift för ansökningar om godkännande som enskild huvudman. Avgiften regleras i 2 kap. 7 § gymnasieförordningen. Regeringen anser att det inte är rimligt att en ansökan ska vara förenad med en avgift när en huvudman i samband med att godkännandet för hantverksprogrammet upphör behöver göra en ansökan för att kunna fortsätta bedriva motsvarande utbildning. Det bör därför införas en övergångsbestämmelse som möjliggör för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna i skollagen om att Skolinspektionen får ta ut en ansökningsavgift. Regeringen föreslår ett sådant bemyndigande och att föreskrifterna får avse undantag från avgiften för enskilda huvudmän vars godkännande upphör att gälla och som behöver ansöka om ett nytt godkännande för att kunna fortsätta bedriva motsvarande utbildning. Regeringens avsikt är i nuläget att en avgiftsfrihet ska gälla för den första ansökan i samband med att godkännandet för hantverksprogrammet upphör att gälla, men inte för eventuella påföljande ansökningar. Som anges i avsnitt 8 kan det dock komma att visa sig att det finns skäl att göra det möjligt för Skolverket att fatta beslut om riksrekrytering med egna examensmål för längre tid än fyra antagningsomgångar.

Godkännanden som avser programmet för administration, handel och varuhantering samt programmet för fastighet, anläggning och byggnation ska omvandlas

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän även för anpassade gymnasieskolan. Ett sådant godkännande gäller utbildning på ett visst nationellt program i anpassade gymnasieskolan (2 kap. 5 § skollagen och 2 kap. 1 och 4 §§ gymnasieförordningen). När programmet för administration, handel och varuhantering byter namn bör de enskilda huvudmän som redan har ett godkännande att bedriva utbildning inom programmet inte behöva ansöka om ett nytt godkännande. Detsamma gäller de enskilda

huvudmän som redan har ett godkännande som avser programmet för fastighet, anläggning och byggnation.

Regeringen föreslår därför att det ska införas en övergångsbestämmelse som innebär att en enskild som har ett godkännande som huvudman för utbildning inom programmet för administration, handel och varuhantering inom anpassade gymnasieskolan i stället ska anses ha ett godkännande för programmet för handel och service inom samma skolform. På samma sätt ska en enskild som har ett godkännande som huvudman som avser programmet för fastighet, anläggning och byggnation inom anpassade gymnasieskolan i stället anses ha ett godkännande för programmet för fastighet och byggnation. Dessa övergångsbestämmelser föreslås gälla för godkännanden som avser utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.

11 Konsekvenser

11.1 Vilka är berörda av förslagen?

Förslagen i denna lagrådsremiss innebär att anpassningar görs för att möjliggöra en övergång till ämnesbetyg i gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan. En del av förslagen syftar också till att göra andra förändringar i samband med övergången till ämnesbetyg. Syftet med dessa förändringar varierar något mellan de olika förslagen men det övergripande syftet är att förändra och förbättra gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan så att de blir ändamålsenliga och uppdaterade.

De förslag som avser hantverksprogrammet syftar till att skapa bättre förutsättningar för att elever även fortsättningsvis ska kunna utbilda sig inom olika hantverksyrken i gymnasieskolan.

Alla huvudmän, såväl kommunala som enskilda, elever, lärare, rektorer och annan personal inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning samt staten berörs av förslagen. Förslagen får också konsekvenser för andra utbildningsanordnare som tillhandahåller utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

Dessutom har förslagen påverkan på vissa statliga myndigheter på utbildningsområdet, exempelvis Statens skolverk, Statens skolinspektion, Statens institutionsstyrelse, Kriminalvården, Universitets- och högskolerådet samt universitet och högskolor.

11.2 Konsekvenser för staten

Statens skolverk

Skolverket har för avsikt att planera och genomföra informations- och implementeringsinsatser gentemot huvudmännen samt ta fram olika former av stödmaterial, bedömningsstöd och reviderade nationella prov. Skolverket har i enligt med detta i regleringsbrevet för 2023 fått ett förnyat uppdrag om förberedelser för ämnesbetyg. Förslagen får också konsekvenser för Skolverkets handläggning av lärarlegitimationer och statsbidrag. Regeringen har avsatt medel i budgetpropositionen för 2022 (prop.

2021/22:1) för ändamålet. Sådana insatser avser att motverka ytterligare kostnader hos skolhuvudmännen och att se till att de är väl förberedda för ett system med ämnesbetyg.

Statens skolinspektion

Statens skolinspektion berörs av förslagen så till vida att myndigheten behöver anpassa sitt arbete med bl.a. tillsyn och kvalitetsgranskning efter nya regler.

Myndigheten berörs vidare av förslagen när det gäller beslut enligt 2 kap. 5 § skollagen om att godkänna enskilda som huvudmän för en viss utbildning. Förändringarna av hantverksprogrammet innebär att Skolinspektionen kommer att behöva besluta om nya godkännanden för vissa huvudmän. Som framgår av avsnitten 8 och 10 kommer enskilda huvudmän som har ett godkännande för hantverksprogrammet att behöva anmäla respektive ansöka till Skolinspektionen om nya godkännanden för att få bedriva ett nytt nationellt program eller en riksrekryterande utbildning med eget examensmål. Detta kommer att innebära en arbetsinsats för Skolinspektionen. Regeringen bedömer dock att denna bör vara begränsad eftersom det rör ett begränsat antal huvudmän och merparten av ärendena framför allt handlar om huvudmän som i dag har inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist och, i enlighet med vad som beskrivs i avsnitt 10, ska anmäla att de vill ha ett godkännande för det nya nationella programmet frisör- och stylistprogrammet. Regeringen bedömer att de kostnader som uppstår med anledning av detta kan finansieras inom ramen för myndighetens förvaltningsanslag.

Som framgår av avsnitt 10 anser regeringen att det bör införas en övergångsbestämmelse som möjliggör för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från bestämmelserna i skollagen om att Skolinspektionen får ta ut en ansökningsavgift, när det gäller enskilda huvudmän som i dag har godkännande för att bedriva hantverksprogrammet och som i framtiden fortsatt vill bedriva utbildning inom området inom ett annat nationellt program eller en riksrekryterande utbildning med eget examensmål. När Skolinspektionen tar ut en avgift disponeras inte intäkterna från avgifterna av Skolinspektionen utan tillfaller statens budget. I det fall samtliga skolenheter som i dag bedriver hantverksutbildningar inom andra inriktningar än frisör, barberare och hår- och makeupstylist skulle ansöka om utökade tillstånd handlar det om sammantaget ca 500 000 kronor i avgiftsintäkter om avgiftsfrihet inte skulle införas. Regeringens förslag i denna del innebär därmed att det uppstår vissa ekonomiska konsekvenser för staten. Regeringen bedömer att dessa ekonomiska konsekvenser är ringa och rimliga i förhållande till ändamålet.

Universitets- och högskolerådet

Universitets- och högskolerådet (UHR) kommer, som en följd av de föreslagna ändringarna i hantverksprogrammet, att behöva ta fram förslag om ändring av Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen, vilket UHR konstaterar i sitt yttrande över förslagen. Ändringen av föreskrifterna behöver föregås av att UHR i samråd med Skolverket tar fram förslag på nya kunskapskriterier

för behörighet att undervisa i de nya yrkesämnena som föreslås erbjudas inom det nya nationella programmet samt inom de riksrekryterande utbildningarna med egna examensmål. UHR konstaterar vidare att förslaget kommer att få konsekvenser för studerande och sökande på yrkeslärarutbildningen samt för de lärosäten som anordnar yrkeslärarutbildningen. UHR berörs också av förslagen framför allt när det gäller förändringen av matematikämnet då den kräver att myndighetens föreskrifter och digitala system ändras. Medel har avsatts i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 16 avsnitt 6.6.2) för UHR:s arbete till följd av att ämnesbetyg införs.

Övriga myndigheter

Även Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården berörs av förslagen, i rollen som anordnare av utbildning motsvarande gymnasieskola respektive kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå.

11.3 Konsekvenser för kommunerna

Förslagen medför inga nya obligatoriska uppgifter för kommunerna som kräver statlig finansiering och påverkar inte heller den kommunala självstyrelsen

Enligt den kommunala finansieringsprincipen ska beslut som innebär nya obligatoriska uppgifter för kommunerna som regel åtföljas av statlig finansiering via det generella statsbidraget. Principen som kommer till uttryck i 2007 års ekonomiska vårproposition (prop. 2006/07:100 s. 221) gäller när riksdagen, regeringen eller en myndighet fattar bindande beslut om ändrade regler för en kommunal verksamhet.

Förslagen i denna lagrådsremiss innebär inte några nya åtaganden för kommunerna. Införandet av ämnesbetyg och översynen av program och ämnen som följer av reformen är dock förändringar som enligt regeringen kräver implementeringsinsatser. Då reformen är en statlig förändring som kommunerna inte kan påverka bör statligt stöd komma kommunerna till del under en övergångsperiod. Det har avsatts och beräknats medel för reformen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1, utg.omr. 16 avsnitt 3.7.5) och i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 15 avsnitt 2.12.8, utg.omr. 16 avsnitt 4.7.1, 4.7.5 och 6.6.2, och utg.omr. 25 avsnitt 2.8.1).

Regeringen vill i sammanhanget upplysa om att de uppgifter om finansieringen som lämnades i propositionen Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (prop. 2021/22:36) inte överensstämmer med de beslutade och beräknade utgifterna för reformen i budgetpropositionen för 2022. De utgifter som redovisades i budgetpropositionen för 2022 är de utgifter som gäller för reformen.

Förslagen i denna lagrådsremiss innebär sammanfattningsvis inga nya obligatoriska uppgifter som ska åtföljas av statlig finansiering. Förslagen innebär inte heller någon ytterligare inskränkning i den kommunala självstyrelsen.

Övriga konsekvenser för kommuner

Förändringarna av gymnasieprogram, programnamn och gymnasiegemensamma ämnen medför att huvudmännen behöver ta med förändringarna i sin planering och att informera såväl elever som ansöker till gymnasieskolan som deras föräldrar om förändringarna.

Stockholms kommun anser att nedläggning av hantverksprogrammet är förknippat med stora kostnader, eftersom lärare kommer att behöva vara på plats tills den sista eleven tar examen. Regeringen vill dock framhålla att huvudmän kan ansöka om att bedriva hantverksutbildning som riksrekryterande utbildning med eget examensmål. På så sätt behöver huvudmännen inte lägga ner utbildningar, lärare kan arbeta kvar, och avvecklingskostnader kan således undvikas.

11.4 Konsekvenser för enskilda huvudmän och andra enskilda utbildningsanordnare

De ändringar som föreslås avseende vissa gymnasiegemensamma ämnen på vissa program i gymnasieskolan, upphörandet av hantverksprogrammet och införandet av frisör- och stylistprogrammet inom gymnasieskolan och byte av vissa programnamn inom anpassade gymnasieskolan medför att enskilda huvudmän behöver ta med förändringarna i sin planering och informera om förändringarna till sökande elever och deras föräldrar.

De förslag som gäller hantverksprogrammet får konsekvenser för enskilda huvudmän som har ett godkännande som avser hantverksprogrammet. Som nämns i avsnitt 10 föreslås att sådana godkännanden ska upphöra att gälla för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025 ska godkännandet upphöra att gälla senast den 30 juni 2030. I avsnittet framgår också att regeringen föreslås få ett bemyndigande att ta fram föreskrifter som innebär att huvudmän med godkännande för viss utbildning efter anmälan till Skolinspektionen kan komma att anses ha ett godkännande som avser en viss annan utbildning.

För andra huvudmän kan förslagen medföra att de behöver ansöka om godkännande som avser en annan utbildning, t.ex. för en inriktning inom ett annat nationellt program, eller för att få bedriva riksrekryterande utbildning med eget examensmål. Som framgår av avsnitt 10 föreslår regeringen ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från avgiften för enskilda huvudmän vars godkännande upphör att gälla som en följd av de föreslagna ändringarna i hantverksprogrammet och som behöver ansöka om ett nytt godkännande för att kunna fortsätta bedriva motsvarande utbildning.

Teknik & Servicegymnasiet i Stockholm anser att den enskilde huvudman som driver den skolan inte ska behöva ansöka om att få bedriva riksrekryterande utbildning mot guldsmed, eftersom huvudmannen nyligen har fått tillstånd att bedriva hantverksprogrammet. Regeringen anser dock att det ska krävas en prövning av Skolverket för att en huvudman ska få bedriva riksrekryterande utbildning med egna examensmål (se avsnitt 8). Som framgår ovan föreslår dock regeringen även ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om undantag från avgiften för enskilda

huvudmän vars godkännande upphör att gälla och som behöver ansöka om ett nytt godkännande för att kunna fortsätta bedriva motsvarande utbildning.

De förslag som gäller ändring av vissa programnamn inom anpassade gymnasieskolan får konsekvenser för enskilda huvudmän som har ett godkännande för de aktuella programmen. Konsekvenserna är dock begränsade eftersom det föreslås att de befintliga tillstånden omvandlas genom övergångsbestämmelser, se avsnitt 10.

11.5 Konsekvenser för rektorer, lärare och viss annan personal i skolan

Lärare behöver sätta sig in i de förändrade ämnena och arbeta med att implementera dessa i undervisning, bedömning och betygssättning. Detta kommer att kräva stöd och resurser, vilket *Region Gotland* påpekar i sitt remissyttrande. Som framgår i avsnitt 11.2 har Skolverket för avsikt att planera och genomföra informations- och implementeringsinsatser gentemot huvudmännen samt ta fram olika former av stödmaterial, bedömningsstöd och reviderade nationella prov. Att se till att lärare får kompetensutveckling och att de har insikt i nödvändiga föreskrifter är huvudmännens ansvar (2 kap. 34 § skollagen). Vidare ansvarar huvudmän och rektorer för att bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete i huvudmannens organisation respektive på skolenheterna (4 kap. 2–8 §§ skollagen).

Förslagen om ändringar i ämnen, t.ex. att ett ämne delas, kommer att medföra att ändringar måste göras i ämneslärares behörigheter och att befintliga legitimationer därför behöver uppdateras. Normalt sett är en ansökan om lärarlegitimation, eller kompletteringar i en sådan, förenad med en avgift. Eftersom ändringarna i detta fall kommer att bero på att staten gör förändringar som den enskilde läraren inte kan påverka, har regeringen i propositionen Ämnesbetyg – betygen ska bättre spegla elevers kunskaper (2021/22:36) uttalat att sådana kompletteringar eller ändringar bör vara avgiftsfria för läraren. Författningsändringar kommer att göras med anledning av detta. Medel för handläggning har tillförts i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1).

11.6 Konsekvenser för elever

Förslagen är förenliga med FN:s konvention om barnets rättigheter

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), som gäller som lag i Sverige, ska varje barn inom en stats jurisdiktion tillförsäkras de rättigheter som anges i konventionen utan åtskillnad av något slag (artikel 2). Konventionen fastslår att vid alla åtgärder som rör barn ska i första hand beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Konventionen fastslår också att alla barn har rätt att uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet (artiklarna 3 och 12). Barn har enligt konventionen rätt till utbildning och i syfte att gradvis förverkliga denna rätt ska konventionsstaterna bl.a. uppmuntra utvecklingen av olika former av gymnasial utbildning och göra dessa tillgängliga och åtkomliga för varje barn

(artikel 28). Barnkonventionen gäller alla barn under 18 år, däremot omfattar förslagen i denna lagrådsremiss elever som är både under och över 18 år. Förslagen i denna lagrådsremiss förväntas leda till samma effekter för alla elever oavsett ålder, i de skolformer som berörs.

Skolverket har, när de har utarbetat förslagen, samrått med elevorganisationer och även fört samtal med elever i samband med besök i referensskolor. Syftet med förslagen är att förbättra möjligheterna för elever i gymnasial utbildning att utveckla och fördjupa sina kunskaper. Regeringen bedömer sammantaget att förslagen kan förbättra förutsättningarna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan att ge eleverna en god grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier samt för personlig utveckling och ett aktivt deltagande i samhällslivet. Regeringen bedömer således att förslagen är förenliga med barnkonventionen och med bestämmelsen i 1 kap. 10 § skollagen (2010:800) om att barnets bästa ska vara utgångspunkten i all utbildning.

Förslagen är även positiva ur ett funktionshindersperspektiv

Sverige har tillträtt FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. I artikel 24 anges att konventionsstaterna, för att förverkliga rätten till utbildning för personer med funktionsnedsättning utan diskriminering och på lika villkor, ska säkerställa ett sammanhållet utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande inriktat på bl.a. full utveckling av den mänskliga potentialen och känslan för värdighet och egenvärde. För att förverkliga sina konventionsåtaganden, ska konventionsstaterna bl.a. säkerställa att personer med funktionsnedsättning inte utestängs från det allmänna utbildningssystemet på grund av funktionsnedsättning och att personer med funktionsnedsättning, på lika villkor som andra, får tillgång till en inkluderande och kostnadsfri grundutbildning av god kvalitet. Enligt skollagen ska alla elever ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 § skollagen).

Förslaget i denna lagrådsremiss om nya namn på några av de nationella programmen i anpassade gymnasieskolan bedöms som positivt för de elever som kommer att gå utbildningen, eftersom namnen har en bättre koppling till den mottagande arbetsmarknaden vilket kan medföra att elevernas möjligheter för arbetsplatsförlagt lärande och arbete efter avslutad utbildning ökar. Även övriga förslag i denna lagrådsremiss bedöms vara förenliga med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

De förslag som avser hantverksprogrammet får konsekvenser för elever som studerar hantverksämnen inom olika utbildningar

När hantverksprogrammet upphör som nationellt program påverkas även elever som studerar hantverksämnen inom andra utbildningar, vilket bl.a. *Floristernas yrkesråd* och *Stockholms kommun* påpekar. Det gäller exempelvis elever på introduktionsprogrammet yrkesintroduktion och

inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Yrkesintroduktion är ett introduktionsprogram i gymnasieskolan där syftet är att eleverna ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram (17 kap. 3 § skollagen). Komvux på gymnasial nivå kan bedrivas i alla ämnen som finns i gymnasieskolan med ett fåtal undantag (se 2 kap. 19 § förordningen [2011:1108] om vuxenutbildning).

Stockholms kommun uttrycker farhågor om att ett borttagande av hantverksprogrammet skulle påverka elever som går en hantverksinriktad utbildning inom yrkesintroduktion eller inom komvux. Regeringen konstaterar att Skolverket avser att ta fram ämnesplaner för yrkesområdena inom dagens inriktningar finsnickeri, florist och textil design. När det gäller dagens inriktning mot övriga hantverk avser Skolverket att skriva specifika ämnesplaner för de yrkesområden där huvudmän efterfrågar riksrekryterande utbildning med eget examensmål och utbildningen bedöms uppfylla de kriterier som gäller (jfr 5 kap. 12 och 14 §§ gymnasieförordningen). Inom både gymnasieskolan och komvux finns även möjlighet att ansöka om att Skolverket tar fram ämnesplaner inom nya områden (se 1 kap. 6 § gymnasieförordningen och 2 kap. 5 § förordningen om vuxenutbildning). Det finns därför goda förutsättningar för att det även i fortsättningen finns ämnesplaner för hantverksutbildningarna. Regeringen bedömer därmed att såväl yrkesintroduktion som kommunal vuxenutbildning kan innehålla en hantverksinriktad utbildning även om hantverksprogrammet upphör.

Vissa elever som påbörjat sin hantverksutbildning i gymnasieskolan kan ha behov av att fullfölja sin utbildning inom komvux. I dag är det inom komvux endast möjligt att utfärda en gymnasieexamen i form av en yrkesexamen för en utbildning som till övervägande del innehåller betyg på kurser som får ingå i ett och samma yrkesprogram i gymnasieskolan (4 kap. 14 § förordningen om vuxenutbildning). Om hantverksprogrammet upphör som nationellt program i gymnasieskolan kan en yrkesexamen som avser ett hantverksyrke således inte utfärdas i komvux. Regeringen avser därför att se över bestämmelserna om yrkesexamen i förordningen om vuxenutbildning.

Vidare kan situationen uppstå att en elev har hunnit påbörja men inte fullfölja hantverksprogrammet innan det upphör. Det kan exempelvis gälla en elev som har haft studieuppehåll för studier utomlands och återvänder till gymnasieskolan vid en tidpunkt när programmet har upphört. Dessa elever har som huvudregel rätt att fullfölja utbildningen. För att elever inte ska drabbas negativt av förändringarna i hantverksprogrammet föreslår regeringen vissa övergångsregler. Dessa innebär att en elev som haft studieuppehåll för studier utomlands och återvänder till gymnasieskolan när hantverksprogrammet har upphört kan få fullfölja utbildningen på motsvarande ny studieväg. Om den nya motsvarande studievägen inte anordnas hos den huvudman där eleven påbörjade utbildningen, har eleven rätt att efter eget val fullfölja den motsvarande nya studievägen hos en annan huvudman som anordnar utbildningen (se avsnitt 10).

11.7 Konsekvenser för jämställdhet och det integrationspolitiska målet

Förslagen bedöms påverka kvinnor och män i lika utsträckning

I gymnasieskolan som helhet är antalet kvinnor något färre än antalet män. Läsåret 2021/22 gick 175 000 kvinnor och 187 000 män i gymnasieskolan. Förslagen bedöms sammantaget innebära att elevers möjligheter att utveckla och fördjupa sina kunskaper förbättras. Dessa förbättrade möjligheter bedöms gynna kvinnor och män i lika utsträckning.

På många av gymnasieprogrammen råder könsmässig obalans med en dominans av antingen kvinnor eller män. Exempelvis är kvinnorna läsåret 2021/22 i majoritet på hantverksprogrammet (94 procent) och männen på teknikprogrammet (81 procent). De förslag som specifikt berör dessa program bedöms därmed i störst utsträckning påverka det kön som är i majoritet på utbildningen. Förslagen bedöms inte påverka könsfördelningen på så sätt att obalansen på programmen ökar eller minskar.

Förslagen har positiv påverkan på det integrationspolitiska målet och arbetet mot segregation

Förslagen är positiva för alla elevers förutsättningar att uppnå goda kunskapsresultat. Gymnasieutbildning stärker förutsättningarna för att etablera sig på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt. Därmed är förslagen även positiva för nyanlända elever, elever som har bott en kortare tid i Sverige samt elever med en socioekonomiskt svag bakgrund. Förslagen bedöms vara positiva både för det integrationspolitiska målet och för arbetet mot segregation.

11.8 Konsekvenser för Sveriges medlemskap i Europeiska unionen

Förslagen berör inte frågor som regleras i EU-rätten.

12 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Bilaga 1

I bilagan regleras vilka nationella program som finns i gymnasieskolan.

Uppräkningen av de nationella programmen är indelad i yrkesprogram och i högskoleförberedande program. Ändringen innebär att det i gruppen av yrkesprogram utgår ett program, hantverksprogrammet, och att ett nytt program läggs till, frisör- och stylistprogrammet.

Övervägandena finns i avsnitt 8.

Bilaga 2

I bilagan regleras poängplanen för nationella program i gymnasieskolan. Där räknas det upp gymnasiegemensamma ämnen som i minst den angivna omfattningen ska ingå i de nationella programmen. De gymnasiegemensamma ämnena är bl.a. matematik och naturkunskap. Bilagan anger också omfattningen av karaktärsämnena, dvs. de ämnen som ger de nationella programmen deras karaktär, och omfattningen av det individuella valet och gymnasiearbetet.

I bilagan görs en ändring som innebär att 100 gymnasiepoäng tas bort från det gymnasiegemensamma ämnet matematik på såväl naturvetenskapsprogrammet som på teknikprogrammet. Det görs även ett tillägg angående innehållet i karaktärsämnena på naturvetenskaps- och teknikprogrammen på så vis att det anges att på dessa program ingår som karaktärsämne 100 gymnasiepoäng i ämnet matematik – fortsättning. På teknikprogrammet läggs det dessutom till 50 gymnasiepoäng i det gymnasiegemensamma ämnet naturkunskap. Samtidigt anpassas den angivna omfattningen av karaktärsämnena på programmen så att programmets sammanlagda omfattning inte ändras med anledning av dessa ändringar. Detta innebär att utrymmet för karaktärsämnena, som i dag är 1 050 gymnasiepoäng på naturvetenskapsprogrammet, ökas med 100 gymnasiepoäng på detta program och att utrymmet för karaktärsämnena på teknikprogrammet, som i dag är 1 100 gymnasiepoäng, ökas med 50 gymnasiepoäng.

Det görs även vissa språkliga ändringar i bilagan.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2 och 7.

Bilaga 3

I bilagan regleras vilka nationella program som finns i anpassade gymnasieskolan. Uppräkningen görs i bokstavsordning.

Ändringarna innebär dels att programmet för administration, handel och varuhantering ersätts med programmet för handel och service, dels att programmet för fastighet, anläggning och byggnation ersätts med programmet för fastighet och byggnation. En följd av ändringen är att programmen får en annan placering i uppräknningen.

Övervägandena finns i avsnitt 9.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 15 juli 2023.
2. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.
3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.
4. Utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 ska dock efter den 30 juni 2025 fullföljas enligt de bestämmelser som gäller för utbildning som har påbörjats efter den 30 juni 2025.
5. Om en elev, som har påbörjat sin utbildning på hantverksprogrammet före den 1 juli 2025, har rätt att fullfölja utbildningen enligt 16 kap. 40 § kan huvudmannen fullgöra skyldigheten genom att eleven fullföljer utbildningen på motsvarande nya studieväg. Om den nya motsvarande studievägen inte anordnas hos den huvudman

där eleven påbörjade utbildningen, har eleven rätt att efter eget val fullfölja den motsvarande nya studievägen hos en annan huvudman som anordnar utbildningen.

6. Ett godkännande enligt 2 kap. 5 § som avser hantverksprogrammet i gymnasieskolan ska upphöra att gälla för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning som påbörjats före den 1 juli 2025 ska godkännandet upphöra att gälla senast den 30 juni 2030.

Regeringen får meddela föreskrifter om att en enskild huvudman, vars godkännande upphör att gälla enligt denna punkt, efter anmälan till Statens skolinspektion ska anses ha ett godkännande för viss inriktning inom frisör- och stylistprogrammet.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från avgifter enligt 2 kap. 5 d §. Sådana föreskrifter får avse undantag från avgiften för enskilda huvudmän vars godkännande upphör att gälla enligt denna punkt och som behöver ansöka om ett nytt godkännande som huvudman för att kunna fortsätta bedriva motsvarande utbildning.

7. För utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska en enskild huvudman som har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § vilket avser programmet för administration, handel och varuhantering i anpassade gymnasieskolan i stället anses ha ett godkännande för programmet för handel och service.

8. För utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska en enskild huvudman som har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § vilket avser programmet för fastighet, anläggning och byggnation i anpassade gymnasieskolan i stället anses ha ett godkännande för programmet för fastighet och byggnation.

I punkterna finns ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.

I första punkten anges att lagen träder i kraft den 15 juli 2023.

Enligt *andra punkten* ska lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Det innebär att bestämmelserna ska tillämpas för de elever som påbörjar första läsåret av sin gymnasieutbildning hösten 2025.

För elever som har påbörjat sin utbildning före den 1 juli 2025 gäller äldre bestämmelser, vilket framgår av *tredje punkten*.

Bestämmelserna i andra och tredje punkterna innebär att beslut om godkännande av enskilda som huvudmän för utbildning som avses påbörjas före den 30 juni 2025 ska fattas enligt äldre bestämmelser.

I fjärde punkten finns ett undantag från tredje punkten. Av fjärde punkten framgår att det finns en borte gräns för hur länge de äldre bestämmelserna ska tillämpas. Det innebär att en elev som har påbörjat sin utbildning före den 1 juli 2025 men av någon anledning inte har gått klart utbildningen den 30 juni 2030 ska fullfölja utbildningen enligt de nya bestämmelserna efter det datumet.

Femte punkten tar sikte på elever som har påbörjat sin utbildning på en inriktning på hantverksprogrammet före den 1 juli 2025 och som har tagit ett studieuppehåll på högst ett läsår för studier utomlands. Rätten för sådana elever att fullfölja sin utbildning regleras i 16 kap. 40 §. Om eleven bedöms ha rätt att fullfölja sin utbildning kan huvudmannen enligt förevarande övergångsbestämmelse fullgöra sin skyldighet genom att eleven fullföljer utbildningen på motsvarande ny studieväg. När det gäller en elev som har haft studieuppehåll från t.ex. inriktningen frisör, barberare och hår- och makeupstylist på hantverksprogrammet ska huvudmannen således kunna fullgöra sin skyldighet genom att låta eleven fullfölja sin utbildning på det nya frisör- och stylistprogrammet i stället. Att en gymnasieexamen som utfärdas efter den 30 juni 2025 får innehålla betyg från såväl

ämnen på en ny studieväg som kurser enligt äldre bestämmelser följer av punkten 6 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2022:147) om ändring i skollagen (2010:800). En elev som har haft studieuppehåll från t.ex. inriktningen frisör, barberare och hår- och make-upstylist på hantverksprogrammet och som fullföljer sin utbildning på det nya frisör- och stylistprogrammet kan i sin gymnasieexamen alltså ha betyg både på kurser och i ämnen. Av övergångsbestämmelsen i femte punkten framgår slutligen att eleven har rätt att efter eget val fullfölja den motsvarande nya studievägen hos en annan huvudman som anordnar utbildningen i det fall den nya motsvarande studievägen inte anordnas hos den huvudman där eleven påbörjade sin utbildning. Bestämmelser om ersättning från hemkommunen till den huvudman som tar emot eleven finns i 16 kap. 50–51 §§ (i fråga om interkommunal ersättning) och 52–55 §§ (i fråga om bidrag från hemkommunen till en fristående gymnasieskola).

Enligt *sjätte punktens första stycke* ska en enskild huvudmans godkännande som avser hantverksprogrammet i gymnasieskolan upphöra att gälla för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Godkännandet ska fortsätta att gälla för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025, men det upphör att gälla senast den 30 juni 2030, vilket också framgår av bestämmelsen.

I *sjätte punktens andra stycke* ges regeringen ett bemyndigande att föreskriva att enskilda huvudmän, vars godkännande upphör, efter en anmälan till Skolinspektionen ska anses ha ett godkännande för en inriktning inom det nya frisör- och stylistprogrammet. Detta innebär att regeringen t.ex. skulle kunna föreskriva att en huvudman med ett godkännande som avser inriktningen frisör, barberare och hår- och make-upstylist på hantverksprogrammet ska anses ha ett godkännande för en eller flera inriktningar på frisör- och stylistprogrammet.

I *sjätte punktens tredje stycke* ges regeringen ett bemyndigande att föreskriva om undantag från 2 kap. 5 d §, där det anges att Skolinspektionen får ta ut en avgift för ansökningar om godkännande som enskild huvudman. Av förevarande övergångsbestämmelse framgår också att bemyndigandet begränsas till att avse undantag från avgiften för enskilda huvudmän vars godkännande upphör att gälla enligt första stycket i punkten och som därmed behöver ansöka om ett nytt godkännande för att kunna fortsätta bedriva motsvarande ny utbildning.

Av *sjunde punkten* framgår att för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska en enskild huvudman som har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § som avser programmet för administration, handel och varuhantering i anpassade gymnasieskolan i stället anses ha ett godkännande för programmet för handel och service. Motsvarande övergångsbestämmelse finns i *åttonde punkten* för en enskild huvudman som har ett godkännande som avser programmet för fastighet, anläggning och byggnation i anpassade gymnasieskolan. För utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025 ska en sådan huvudman i stället anses ha ett godkännande för programmet för fastighet och byggnation i anpassade gymnasieskolan.

Övervägandena finns i avsnitt 10.

Sammanfattning av Statens skolverks redovisning

Skolverkets uppdrag om införandet av ämnesbetyg syftar till att ge elever bättre förutsättningar än vad dagens kursutformning gör, för fördjupat lärande och lärande över tid där betyget ska spegla elevens kunskaper i ämnet som helhet. Ett ytterligare syfte är att ge bättre planeringsförutsättningar för lärare.

Skolverket har även i uppdrag att genomföra ändringar som rör hantverksprogrammet, med utgångspunkt i myndighetens hemställan om en översyn av det programmet.

Under arbetet med regeringsuppdraget har Skolverket bjudit in en rad intressenter till olika samråd, däribland de nationella programråden för yrkesprogrammen och vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år, rådet för de högskoleförberedande programmen, företrädare för de nationella minoriteterna, funktionshinderorganisationer och läromedelsförlag. Samråd har även hållits med olika myndigheter och organisationer, samt med lärare, rektorer och elever.

Ramarna för uppdraget innebär vissa begränsningar eftersom reformen införs i ett befintligt system. Indelningen i nivåer är bland annat avsedd att stödja den nödvändiga flexibiliteten för elever som kommer att läsa olika omfattning av vissa ämnen, till exempel elever på ett visst program men på olika inriktningar, eller elever som önskar läsa delar av ett ämne inom till exempel individuellt val eller komvux behov av uppdelningen av ämnen i nivåer.

När det gäller ämnen som är aktuella i denna redovisning föreslår Skolverket bland annat att dagens ämne matematik delas i flera ämnen, varav det inledande ämnet ska omfatta två nivåer om sammanlagt 200 gymnasiepoäng och vara gymnasiegemensamt. Skolverket remitterade ett huvudförslag för ämnet matematik som ett ämne med fyra nivåer om 100 poäng per nivå. I remissen redovisade Skolverket även ett alternativt förslag som innebär att ämnet matematik, 400 poäng, skulle kunna delas i två ämnen, matematik och matematik – analys, med vardera två nivåer om 100 poäng. Utifrån i stort sett samstämmiga remissynpunkter, där det alternativa förslaget tydligt förespråkades, föreslår nu Skolverket en sådan uppdelning av ämnet matematik.

Skolverket föreslår också att hantverksprogrammet ersätts av frisör- och stylistprogrammet, av riksrekryterande utbildningar med egna examensmål samt att inriktningen textil design flyttar till estetiska programmet. Redovisningen omfattar även ytterligare förslag till förändringar för hantverksprogrammet.

De föreslagna förändringarna medför flera konsekvenser för de berörda skolformerna. De medför bland annat behov för huvudmännen av att se över organiseringen av utbildningarna, att planera för att under en övergångsperiod bedriva utbildningar i dubbla system och att planera för implementering. Skolverket kommer att bistå huvudmän med informations- och implementeringsinsatser inför ett införande av ämnesbetyg. För att övergången till ämnesbetyg ska kunna ske på ett bra sätt ser myn-

Bilaga 1

digheten det som väsentligt att det statliga stödet behöver vara på plats i mycket god tid innan ändringar ska börja tillämpas den 1 juli 2025.

Skolverkets förslag kräver i vissa delar förändringar av bilaga 1–3 till skollagen vilket förutsätter beslut av riksdagen. Skolverket föreslår därför att de förslag i denna redovisning som föranleder förändringar i skollagen träder i kraft den 15 juli 2023. Skolverket föreslår även övergångsbestämmelser som stämmer överens med de övergångsbestämmelser som gäller för de lagändringarna om ämnesbetyg som redan har beslutats av riksdagen.

Skolverkets förslag till lag om ändring i skollagen (2010:800)

Härigenom föreskrivs att bilaga 1–3 till skollagen (2010:800) ska ha följande lydelse.

1. Denna lag träder i kraft den 15 juli 2023.
2. Lagen tillämpas första gången på utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.
3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före utgången av juni 2025.
4. Utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 ska dock efter den 30 juni 2030 fullföljas enligt de bestämmelser som gäller för utbildning som har påbörjats efter den 30 juni 2025.
5. Ett godkännande enligt 2 kap. 5 § som avser hantverksprogrammet ska upphöra att gälla för utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. För utbildning som påbörjats före utgången av juni 2025 ska godkännandet upphöra att gälla senast vid utgången av juni 2030. Regeringen får meddela föreskrifter om att en enskild huvudman, vars godkännande genom denna punkt upphör att gälla, efter anmälan till Statens skolinspektion ska anses ha ett godkännande för viss utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025.
6. En enskild huvudman som har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § som avser programmet för administration, handel och varuhantering ska anses ha ett godkännande för programmet för handel och service.
7. En enskild huvudman som har ett godkännande enligt 2 kap. 5 § som avser programmet för fastighet, anläggning och byggnation ska anses ha ett godkännande för programmet för fastighet och byggnation.

Nationella program

Yrkesprogram

Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Försäljnings- och serviceprogrammet
Hantverksprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Industritekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

Nationella program

Yrkesprogram

Barn- och fritidsprogrammet
Bygg- och anläggningsprogrammet
El- och energiprogrammet
Fordons- och transportprogrammet
Försäljnings- och serviceprogrammet
Hotell- och turismprogrammet
Hår- och stylistprogrammet
Industritekniska programmet
Naturbruksprogrammet
Restaurang- och livsmedelsprogrammet
VVS- och fastighetsprogrammet
Vård- och omsorgsprogrammet

Högskoleförberedande program

Ekonomiprogrammet
Estetiska programmet
Humanistiska programmet
Naturvetenskapsprogrammet
Samhällsvetenskapsprogrammet
Teknikprogrammet

² Bilagan fick sin nuvarande beteckning genom 2017:620. Senaste lydelse 2020:446.

Poängplan för nationella program i gymnasieskolan**Ämne****Gymnasiepoäng****Gymnasiegemensamma ämnen**

Följande ämnen ska ingå i de nationella programmen med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Yrkesprogram

Svenska eller svenska som andraspråk	300 ¹
Engelska	200 ²
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Historia	50
Samhällskunskap	50
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50

Högskoleförberedande program

Svenska eller svenska som andraspråk	300
Engelska	200
Matematik	100/200/300 ³
Idrott och hälsa	100
Historia	50/100/200 ⁴
Samhällskunskap	100/200 ⁵
Religionskunskap	50
Naturkunskap	100 ⁶

Karaktärsämnen

Ämnen som ger de nationella programmen dess karaktär ska ingå i dessa program med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

<i>Yrkesprogram</i>	1 500/1 600 ⁷
<i>Högskoleförberedande program</i>	950/1 050/1 100 ⁸

³ Se SFS 2022:275, se även prop. 2021/22:94.

⁴ Bilagan fick sin nuvarande beteckning genom 2017:620.

Individuellt val och gymnasiearbete

Individuellt val och gymnasiearbete ska ingå i de nationella programmen med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Individuellt val	200
Gymnasiearbete	100

Summa gymnasiepoäng **2 500/2 700/2 800⁹**

1. Elever på barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet får välja bort 100 gymnasiepoäng. På övriga program får eleverna välja bort 200 gymnasiepoäng.

2. Elever på alla program, utom hotell- och turismprogrammet, får välja bort 100 gymnasiepoäng.

3. Estetiska och humanistiska programmen 100, ekonomi- och samhällsvetenskapsprogrammen 200 samt naturvetenskaps- och teknikprogrammen 300 gymnasiepoäng.

4. Teknikprogrammet 50, ekonomi-, samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammen 100 samt estetiska och humanistiska programmen 200 gymnasiepoäng.

5. Ekonomiprogrammet 200 och övriga program 100 gymnasiepoäng.

6. Ämnet naturkunskap ingår inte i naturvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet. I stället ingår som karaktärsämnen biologi, fysik och kemi i naturvetenskapsprogrammet och fysik och kemi i teknikprogrammet.

7. Barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet 1 500 och övriga yrkesprogram 1 600 gymnasiepoäng.

8. Ekonomiprogrammet 950, teknikprogrammet 1 100 samt estetiska, humanistiska, samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammen 1 050 gymnasiepoäng.

9. Högskoleförberedande program 2 500, barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet 2 700 och övriga yrkesprogram 2 800 gymnasiepoäng.

Poängplan för nationella program i gymnasieskolan**Ämne****Gymnasiepoäng****Gymnasiegemensamma ämnen**

Följande ämnen ska ingå i de nationella programmen med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Yrkesprogram

Svenska eller svenska som andraspråk	300 ¹
Engelska	200 ²
Matematik	100
Idrott och hälsa	100
Historia	50
Samhällskunskap	50
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50

Högskoleförberedande program

Svenska eller svenska som andraspråk	300
Engelska	200
Matematik	100/200/300 ³
Idrott och hälsa	100
Historia	50/100/200 ⁴
Samhällskunskap	100/200 ⁵
Religionskunskap	50
Naturkunskap	50/100 ⁶

Karaktärsämnen

Ämnen som ger de nationella programmen dess karaktär ska ingå i dessa program med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

<i>Yrkesprogram</i>	1 400/1 500/1 600 ⁷
<i>Högskoleförberedande program</i>	950/1 050/1 100 ⁸

Individuellt val och gymnasiearbete

Individuellt val och gymnasiearbete ska ingå i de nationella programmen med minst det antal gymnasiepoäng som anges här.

Individuellt val	200
Gymnasiearbete	100

Summa gymnasiepoäng	2 500/2 700/2 800⁹
----------------------------	--------------------------------------

1. Elever på barn- och fritidsprogrammet, försäljnings- och serviceprogrammet, hotell- och turismprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet får välja bort 100 gymnasiepoäng. På övriga program får eleverna välja bort 200 gymnasiepoäng.

2. Elever på alla program, utom försäljnings- och serviceprogrammet och hotell- och turismprogrammet, får välja bort 100 gymnasiepoäng.

3. Estetiska och humanistiska programmen 100, ekonomi- och samhällsvetenskapsprogrammen 200 samt naturvetenskaps- och teknikprogrammen 300 gymnasiepoäng.

4. Teknikprogrammet 50, estetiska, ekonomi-, samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammen 100 samt humanistiska programmet 200 gymnasiepoäng.

5. Ekonomiprogrammet 200 och övriga program 100 gymnasiepoäng.

6. Teknikprogrammet 50 och övriga program 100 gymnasiepoäng. Ämnet naturkunskap ingår inte i naturvetenskapsprogrammet. I stället ingår som karaktärsämnen biologi, fysik och kemi i naturvetenskapsprogrammet.

7. Försäljning- och serviceprogrammet och hotell- och turismprogrammet 1 400, barn- och fritidsprogrammet och vård- och omsorgsprogrammet 1 500 och övriga yrkesprogram 1 600 gymnasiepoäng.

8. Ekonomiprogrammet 950, estetiska, teknik- och naturvetenskapsprogrammen 1 150 samt humanistiska och samhällsvetenskapsprogrammen 1 050 gymnasiepoäng.

9. Högskoleförberedande program 2 500, försäljning- och serviceprogrammet och hotell- och turismprogrammet 2 600, barn- och fritidsprogrammet, och vård- och omsorgsprogrammet 2 700 och övriga yrkesprogram 2 800 gymnasiepoäng.

Nationella program i anpassade gymnasieskolan

De nationella programmen i anpassade gymnasieskolan är

- *Programmet för administration, handel och varuhantering,*
- *Programmet för estetiska verksamheter,*
- *Programmet för fastighet, anläggning och byggnation,*
- *Programmet för fordonsvård och godshantering,*
- *Programmet för hantverk och produktion,*
- *Programmet för hotell, restaurang och bageri,*
- *Programmet för hälsa, vård och omsorg,*
- *Programmet för samhälle, natur och språk, och*
- *Programmet för skog, mark och djur.*

⁶ Se SFS 2022:1315, se även prop. 2021/22:162.

⁷ Bilagan fick sin nuvarande beteckning genom 2017:620.

Nationella program i anpassade gymnasieskolan

De nationella programmen i anpassade gymnasieskolan är

- *Programmet för handel och service,*
- *Programmet för estetiska verksamheter,*
- *Programmet för fastighet och byggnation,*
- *Programmet för fordonsvård och godshantering,*
- *Programmet för hantverk och produktion,*
- *Programmet för hotell, restaurang och bageri,*
- *Programmet för hälsa, vård och omsorg,*
- *Programmet för samhälle, natur och språk, och*
- *Programmet för skog, mark och djur.*

⁸ Bilagan fick sin nuvarande beteckning genom 2017:620. Senaste lydelse 2022:1315.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande inkommit från Academedia AB, Arbetsmiljöverket, Arboga kommun, Borlänge kommun, Borås kommun, Centrala studiestödsnämnden, Chalmers tekniska högskola, Diskrimineringsombudsmannen, Elsäkerhetsverket, Falköpings kommun, Folkbildningsrådet, Friskolornas riksförbund, Försvarsmakten, Föräldraalliansen Sverige, Föräldraorganisationen Barnverket, Gotlands kommun, Gymnastik- och idrottshögskolan, Gävle kommun, Göteborgs kommun, Göteborgs universitet, Hallstahammars kommun, Helsingborgs kommun, Härnösands kommun, Härryda kommun, Högskolan i Gävle, Högskolan Kristianstad, Idéburna skolors riksförbund, Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, Kalmarsunds gymnasieförbund, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Kungl. Tekniska högskolan, Lapplands kommunalförbund, Linköpings kommun, Linköpings universitet, Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Luleå kommun, Luleå tekniska universitet, Länsstyrelsen Stockholm, Lärande i Sverige, Lärarnas Riksförbund (från och med den 1 januari 2023 Sveriges Lärare), Malmö kommun, Malmö universitet, Myndigheten för arbetsmiljökunskap, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Myndigheten för yrkeshögskolan, Norrköpings kommun, Näringslivets regelnämnd, Region Blekinge, Sameskolstyrelsen, Sametinget, Socialstyrelsen, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Statens skolinspektion, Statistiska centralbyrån, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Stockholms kommun, Stockholms universitet, Svenska Kommunalarbetareförbundet, Svenska skolan i London, Svenskt Näringsliv, Sveriges förenade studentkårer, Sveriges Jiddischförbund, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges Riksidrottsförbund, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Södertälje kommun, Transportstyrelsen, Umeå universitet, Universitetskanslersämbetet, Universitets- och högskolerådet, Uppsala universitet, Waldorfskolefederationen och Örebro universitet.

Därutöver har yttrande inkommit från Bergska gymnasiet i Finspång, Energiföretagen Sverige, Floristernas Yrkesråd, Frisörföretagarna, Holavedsgymnasiet i Tranås, Installatörsföretagen, Kungsmadskolan i Växjö, Nationellt resurscentrum för teknikundervisning i skolan, Njudungsgymnasiet i Vetlanda, Nordiska skräddarskolan i Uddevalla, Pedagogiskt forum Modedesign, S:t Botvids gymnasium i Norsborg, Stadsmissionens Skolstiftelse, Sveriges Skrädderiförbund, Teknik & servicegymnasiet i Stockholm, Sveriges 3R-center vid Jordbruksverket, Svenska elektronik, Svensk elektronik, Svensk ventilation, Trä- och möbelföretagen, Uppsala gymnasiesärskola samt ett antal lärargrupper och privatpersoner.

Följande remissinstanser har beretts möjlighet att yttra sig, men har förklarat sig avstå eller inte inkommit med yttrande: Arbetsförmedlingen, Astar, Barnombudsmannen, Bodens kommun, Brunnsviks folkhögskola, Centralförbundet Roma International, Ekonomistyrningsverket, Elevernas riksförbund, Encell, Ericastiftelsen, Fagersta kommun, Falu kommun, Finska Pensionärernas Riksförbund i Sverige, Frantzwagner Sällskapet – Sinti Kettanepa, Funktionsrätt Sverige, Föräldraföreningen Dyslektiska barn, Gymnastik- och idrottshögskolan, Gästrike Komvux,

Handelshögskolan i Stockholm, Hem och skola, Hermods AB, Hudiksvalls kommun, Högskolans överklagandenämnd, Integritetsskyddsmyndigheten, IREM – Internationella Romska Evangeliska Missionen, Jämställdhetsmyndigheten, Judiska Centralrådet i Sverige, Judiska Ungdomsförbundet i Sverige, Kalmar kommun, Karlstads universitet, Karolinska institutet, Kiruna kommun, Kriminalvården, Kristianstads kommun, Landsorganisationen i Sverige, Lärarförbundet (från och med den 1 januari 2023 Sveriges Lärare), Läromedelsföretagen, Läromedelsförfattarna, Malmö Romska Idécenter, Met Nuoret – Tornedalingarnas Ungdomsförbund, Niejda, Praktiska Gymnasiet, Regelrådet, Renägarförbundet, Riksförbundet Attention, Riksförbundet DHB, Riksförbundet Romer i Europa, Riksorganisationen Same Ätnam, Romano Pasos Research Centre, Romska ungdomsförbundet, Röda Korsets högskola, Sveriges akademikers centralorganisation, Sáminuorra, Skolforskningsinstitutet, Stenungssunds kommun, Sundsvalls kommun, Svenska Samernas Riksförbund, Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset, Svensk Utlandsundervisnings Förening – SUF, Sverigefinska Riksförbundet, Sverigefinska ungdomsförbundet, Sverigefinländarnas delegation, Sverigefinskt kvinnoforum, Sveriges Elevkårer, Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges Romerförbund, Sveriges Skolledarförbund (från och med den 1 januari 2023 Sveriges Skolledare), Sveriges universitetslärare och forskare, Tankesmedjan Humtank, Tjänstemännens centralorganisation, Tillväxtverket, Trajosko Drom, Uppsala kommun, Vetlanda kommun, Vuxenutbildning i samverkan, Wizo, Vännäs kommun, Ystads kommun och Östersunds kommun.